

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ven. Viri Thomæ Malleoli A Kempis, Canonici Regvlaris
Ordinis D. Avgvstini. Opera Omnia**

Thomas <von Kempen>

Dvaci, 1625

Vita D. Florentii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45790](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45790)

De proprijsque bonis, tenuit regimen rationis.
Sic fuit exemplo, lux in Christi bene templo.
Gerardus Magnus, quem verus diligit agnus,
Sanctorum sortem tenet, cuincens modò mortem.

V I T A

D. F L O R E N T I I .

Prologus in vitam Reuerendi D. Florentij, deuoti presbyteri, & vicarij Ecclesiæ Dauentriensis.

1. **D**ignum iam arbitror, ex ordine præmissis, aliqua etiam scribere de vita & moribus Reuerendi Patris, ac piæ memoriæ, Domini Florentij, Dauentriensis ecclesiæ presbyteri, quondam M. Gerardi discipuli, de quò superius narratione peragi. Et rectus iam ordo loquendi procedit, vt qui bonæ arboris vbertatem in Gerardo ostendi, qui fuit nostræ deuotionis fundator, iam in pio Florentio eius discipulo, aperiã speciosi floris dulcedinem, qui eiusdem deuotionis imitator extitit, & feruentissimus propagator. Culus humiles & tractabiles mores, profectò sunt animæ languentis flores medicinales, & sanctæ eius virtutes, nonellos instruunt & prouectos.

2. Obsecro autem te frater bone, ne simplicitatē eloquij mei ad iniuriam illustis sacerdotis retorqueas, qui erat humilitatis & simplicitatis amator, sed bonã audita, pio considerationis oculo inspicias & perlegas. Esto sicut apis prudentissima, sugendo mel dulce de floribus pulchris prato in virenti, atque ad ædificationem status & ordinis tui, dilecti patris nostri Florentij virtutum germina & exempla, tanquam flores rosarum & lilia redolentia, in hortulo pectoris tui diligenter infere & recondes; vt in bono semper proficias, & in amore Christi amplius inardescas. Ipse enim fuit insigne virtutis speculum, & cunctis Deo seruire cupientibus ad cælestere regnum iuuamen. De quo tanto fidētius valeo loqui, quanto apertius eum agnouĩ, & sepius ipsi adisti & ministraui.

Novitius.

3. **O**pus, quod rogatu meo & aliorum instanter incepisti, ad honorem Dei perfice. Erit enim delectabile posteris audire, quàm clara luminaria in finibus nostris emicuerunt. Quorum meritis tu quoque particeps esse poteris, si ea quæ gratis accepisti cæteris in charitate studeatis impertiri.

Senior.

Senior.

4. **L**aboriosum est opus, quod aggredior, & quod scientiam meam ac vires imbecilles excedit. Nam potius eligerem ab alijs dictata in silentio legere, quam rusticitate mea claritatē illustrium virorum barbarizando obscurare. Verū tu, qui non apices literarum, sed virtutes morum quæris in literis, propter inopiam dictaminis non debes aspernari margaritas in vilibus conchis. Fateor namque imperitiam meam, non posse sufficere ad tanti patris vitam describendam, sed in templo Dei offero pilos caprarum, ad operiendum tectum tabernaculi, qui lapides pretiosos non habeo, ad ornandam chlamydem Sacerdotis. Denique durum & ingratum mihi indigno videtur, si tam dilecti patris virtutes reticerem: qui mihi & multis alijs benefecit in vita, & primò traxit ad Dei seruitium, ac tandem direxit ad monasterij portum. Vnde pro gratiarum actione & dulci recordatione eius, libens ipsi rependo muneris vicem, hoc opusculum conficiendo post eius decessum.

5. Sit igitur pro aliquanta excusatione operis præsumpti ingens affectus patris reuerendi, cuius memoriam inter deuotos opto semper & vbique florere. Dominus autem Iesus, qui duo minuta pauperis viduæ non spreuit, mihi exiguo in futuro recompenset, quòd pia intentione in eius gazophylacium mitto manum, doctioribus me altiora reseruās. Nam & propriam exiguitatem sciens, correctioni me subdo maiorum. Inuet me obsecro deuota mens orando, & si quid ædificationis hauserit hæc scripta legendo, laudet Deum de vniuersis donis suis, & sit gratia etiam in paruis.

CAPITA VITÆ FLORENTII.

De humilitate Christi, quam D. Florentius studuit imitari.	Cap. I.
De interpretatione nominis Florentij, & laude triplici.	II.
De interpretatione nominis patris eius Radeu vini.	III.
De patria eius, & profectu in studio Pragensi.	IV.
De honestate morum eius inter seculares.	V.
De conuersione eius per predicationem magistri Gerardi.	VI.
Qualiter seculari vita despecta, magistro Gerardo adhaesit.	VII.
Qualiter ipse iam plene conuersus, complures alios conuertit.	VIII.
De presuris & iniurijs ipsi illatis.	IX.
De promotione eius ad sacerdotium, & descensu humilitatis eius.	X.
De raritate exitus eius, & cum quanta disciplina habuit in choro.	XI.

Nūn

De

De simplicitate vestimentorum eius.	XII.
De humili seruitio eius inter fratres.	XIII.
De labore manuum eius pro communi bono.	XIV.
De misericordia eius in pauperes, & agros, atque ignotos.	XV.
De refectioe pauperum, & balneatione miserorum.	XVI.
De abstinentia eius & infirmitatibus, ex rigore austeritatis contractis.	XVII.
Qualiter orationibus deuotorum ahiatus saepe reconvalescit.	XVIII.
Quod semel in nocte paschali, angelica visitatione curatus fuit.	XIX.
De viro, qui eo predicante in puteum cecidit, & inde illa sus extractus fuit.	XX.
De visione Crucifixi, super domum eius apparentis.	XI.
De patientia eius & mansuetudine, ac dilectione ad omnes.	XII.
De deuota exhortatione eius ad spiritualem profectum.	XIII.
De efficacia sermonum eius & intellectu scripturarum.	XIV.
De custodia verborum, & iuratione vitanda.	XXV.
De tribus periculosis tentationibus deuotorum.	XVI.
De missione fratrum ad fructificandum in diuersis locis.	XVII.
De felici transitu eius ex hoc mundo, & ecclesiastica sepultura.	XVIII.
De quadam visione facta post obitum eius, & magna gloria eius.	XIX.

V I T A.

D. FLORENTII.

CAPVT I.

*De humilitate Christi, quam dominus Florentius
studuit imitari.*

IF Los omnium virtutum omniumq; scientiarum magister & Dominus noster Iesus Christus, ab humilitate & mansuetudine normam viuendi incepit, quam & discipulis suis tanquam legitimam regulam tradidit obseruandam, dicens: *Discite à me, quia mitis sum & humilis corde, & inuenietis requiem animabus vestris.*

2. Hanc autem veræ humilitatis virtutem, quæ rectissima via est ad ecclesie regnum promerendum, secutus est deuotus & humilis Sacerdos Christi magister Florentius filius Radeuini: quæ usque ad consummationem vitæ suæ, per multos spirituales agones, in longa carnis maceratione continentissime viuendo tenuit, donec in æternæ beatitudinis requiem, pro pijs & iustis laboribus à Deo

Deo remunerandus introiret. Sed qualiter ad hanc humilitatis viam peruenerit, referam Deo fauente per processus sequentes. Deus enim omnipotens & misericors, qui cum ab aeterno Sacerdorem elegit consecrandum, ac donis sublimioribus præsciuit illustrandum, ipse quoque eundem de mundi naufragio mira pietate eripuit & abstraxit: atque in sanctioris vitæ statum, & nouæ prolis palmitem, per verbum veritatis efficaciter regenerauit.

CAPVT II.

De interpretatione nominis Florentij, & laude triplici.

SANÈ non sine prælagio futuræ probitatis, Florētius Radewini est appellatus, ad cœlestis patris gloriam & sui generis famam lucidius declarandâ. Tunc enim res digna laude geritur, si vita nomini concordat, si fama virtutibus non dissentit: quod vtrique in sinceris actibus eius cōprobat. Est namque Florētius dulce nomen pijs ad nominandum & recolendum; qui talem se exhibuit in vita, vt ab omnibus, tam religiosis quam secularibus, in maximo amore & reuerentia haberetur.

2. Pulchrè autē Florentius quasi flores legens dicitur, propter liberales artes quas olim didicit; in quibus tantum valuit & profecit, vt magister vocaretur & esset. Aut propter diuinæ legis notitiâ, & sacræ theologiæ libros, quos præ cæteris scientijs libentius legit, & super omnes mundi thesauros charius dilexit; quæ admodum Propheta in Psalmo dicit: *Ideo dilexi mandata tua, super aurum & topazion.* Sed multo pulchrius Florentius dicitur, quasi florem tenens, quia Christum omnium virtutū florem & castitatis amatorem secutus est, pro cuius amore florentem mundum despexit, atque sinceritatem fidei & catholicæ pacis vnitatem firmissimè tenuit, dicens eū Spōsa in Canticis Canticorū: *Dilectus meus mihi, & ego illi, qui pascitur inter lilia. Tenui eum, nec dimittā.* Psal. 118.

3. Adhuc autem sacratori sensu & vberiori fructu Florentius dicitur, quasi flores colligens: quia multos fratres clericos primæua ætate florentes, secum in domo sua congregauit; qui seculi vanitate despecta, humiliter & deuotè altissimo Domino in castimonia vitæ & fraternæ charitate seruierunt, secundum quod sanctus David gratulabunda voce decantat: *Ecce quam bonum & quam iucundum, habitare fratres in vnum.* Hos cum tanta disciplina & spiritali feruore rexit & educauit, vt esset domus domini Florentij schola cœlestis exercitij, speculum sanctitatis, ornatus morum, exemplar virtutum, aditus pauperum, conuentus clericorum, instructio laicorum, refugium deuotorum, & totius boni initium & profectus. Ex hac quippe do-

mo, complures honorabiles & literari viri spiritum deuotionis conceperunt; & veluti apes dulcedine mellis refertæ, de alucario pleno ad fructificandum in alijs locis longius processerunt; & Deo benedictionem dante, non modicum fructum effecerunt, vt de his meritò efficere libeat: *Quia flores apparuerunt in terra nostra.*

Cant. 2.
F. effarce.

CAPVT III.

De interpretatione nominis patris eius Radeuini.

1. **S**ed nec absurdum videatur, si paterni nominis vocabulum mysticè exponatur, quia hoc ad laudem tanti viri non parum tendere existimatur. Aptè ergo satis Radeuinus dicitur, quasi radius diuinus. Quo nomine rectè Christus intelligitur, qui est splendor Patris, mundum illuminans sapientiæ suæ luce, vita pura, doctrina vera, miraculis sanctis, & reuelationibus multis. Qui & Apostolos suos, tanquam veri solis radios, misit in orbem terrarum ad prædicandum verbum suum, & ad dandum exemplum bonum fidelibus cunctis, ita ad eos inquit: *Sicut luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est.*

Matth. 5.

2. Bene ergo Florentius filius Radeuini dictus est, qui à Christo in spem viuam renatus, ab ipso irradiari meruit & accenditur, vt terrena despiceret, & cælestia ardentè amaret. Et si idem nomen Radeuinus ex reutonico transferatur ad latinum, consilium exprimit & vinum. Quæ duo simul Florentio optimè adaptantur, qui consilium mundanæ sapientiæ reliquit, & diuinæ legis mandatis se subdidit, iuxta illud Psalmistæ: *Nam & testimonia tua meditatio mea est, & consilium meum iustificationes tuae.* Cui etiam Christus pro delectationibus vanis & carnalibus, quas mundus offert suis amatoribus, gustum internæ suauitatis præstitit, quam mundus accipere non meretur: & spiritualis lætitiæ vino, dum diuina mysteria celebraret, cor eius & animam potissimum repleuit; vt omnia interiora eius diuini amoris incendio feruerent, atque in voce exultationis cum Propheta deuotissime iubilaret, dicens: *Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum vinum.* Tunc enim totus intra se collectus, & supra se in spiritu raptus, semetipsum hostiam viuentem ac Deo placentem obtulit, multumq; fideliter pro sancta Ecclesia & omni populo Christiano suppliciter intercessit. In quo sacro conuiuio, de fiam in suo fonte dulcedinem gustans, & præ magnitudine diuinæ largitatis amorosè liquefactus, cum magna gratiarum actione hæc mystica verba ruminabat: *Quàm magna multitudo dulcedinis tuae*

Psal. 118.

Psal. 83.

Psal. 30.

Deo.

Domine, quam abscondisti timentibus te? Sed his iam prælibatis, ad rem gestam stylus vertatur.

CAPVT IV.

De patria eius, & profectus in studio Pragensi.

1. **R**euereudus pater & deuotus Sacerdos Christi magister Florentius, vicarius fuit Ecclesiæ Dautentris, per prædicationem venerabilis magistri Gerardi Magni, diuina gratia opitulante conuersus. Cuius factus humilis auditor, per omnia studuit eius fieri imitator. Et salutaribus consilijs gratanter acceptis, ipsum sicut patrem charissimum & suæ salutis genitorem dilexit, ac summa cum reuerentia, vt decuit, semper & vbique honorauit. Vnde mutuo ab ipso, inter cæteros discipulos suos, amplius diligi meruit, & præ cæteris commendari, ob specialem morum suorum venustatem & modestiam, qua eminenter præditus fuit, ac religiosus refulsit.

2. Hic igitur de ciuitate Leyderdam, in terra nobilis domicelli de Erkol originem natiuitatis duxit, quæ circa fines Hollandiæ sita, tribus ferè miliaribus à Traiectensi ciuitate distat. Huius pater Radeuinus nomine, vir quidam erat inter suos fama notissimus, rebus ac facultatibus secundum status sui exigentiam decenter adornatus. Qui filio suo Florentio ad studium Pragensis pergenti, pium assentum præbuit & iuuamen. Nā tunc temporis apud Pragam Bohemiæ, studium priuilegiatum latissimè floruit, & multi de partibus inferioribus illuc expeditius pergebant. Fit cito artista bonus, qui erat ingenio clarus, & in proficiendo studiosus, taliter inter scholares, pius ad domesticos, reuerendus erga magistros. Post hæc ad patriam suam cognatosq; reuertitur, & pro magisterij gradu honorificè suscipitur.

3. Congaudent vniuersi amici cum vicinis eximie, quò diu cuncta eius præsentia salubri prosperitate, post tanta terrarum spatia, & pericula, diuinitus concessa, frui ac consolari merebantur. Siquidem matura eius de Pragensi vniuersitate ac studio reuersio, grandis extitit amicorum exultatio. Sed Deo melius disponente, facta est æternæ salutis eius felix preparatio, quia non multo nec longe post tempore lapsò, factus est verus Christi discipulus de magistro. Cui etiam pius Dominus, cum de Pragensis rediret, rem latis mirandam ostendit, in qua misericordiam eius manifeste cognouit. Nam cum ad quandam profundam vallem peruenisset, sequebatur eum currus cum impetu magno de monte descendens. Quem declinare non valens, & periculum

corporis metuens, cum iam humanum deesset auxilium, confugit ad diuinum. Et inuocato omnipotente Domino, affuit gratia saluatoris immensa. Vidit namque (quod dictu mirabile est) mox vt Dominum inuocasset, currum eundem antecedere se per viam qua tendebat, & omne periculum esse sublatum. Quod factum erga se miraculosè gestum Deo totum ascripsit, qui tribulatos corde sanat, & ab omni angustia liberat ad se clamantes.

CAPVT V.

De honestate morum eius inter seculares.

1. **E**Rat autem morum honestate conspicuus, lætus inter sodales, affabilis verbis, liberalis expensis, facie venustus, statura gracilis, & mediocriter procerus. Quem Deus aliquo tempore permisit in seculo versari, & eius in lantias falsas experiri, sed non finaliter periclitari, vt nemo cõuerti volens de venia desperet, quando hunc tam citò in melius mutatum cognoscit.

2. Quodam namque tempore, inuitatus est cum multis amicis ad nuptias seculares. Cumque in itinere simul pergerent, egit aliquid pro solatio amicorum, promptissimè eis obsequendo & lætitiã exhibendo. Præcidit itaque ramos virentes de arboribus, quibus secum allatis obumbrauit in vehiculo sedentes, vt magnos inde mereretur habere fauores. Nondum enim sciebat, quid Dominus de se facturus esset, nec aduertit, quanto studio conscientiam suam interius ornare cum virginibus sanctis debuisset, vt ad cælestes nuptias dignus esset intrõmitti. Sed nec spirituales epulas in nuptijs Christi nouerat, ideo secularibus cõuiujs interesse gaudebat. Verum Deo miserante, non diu in hac vanitate permansit; sed ad magnam deuotionis gratiam, omnem mundi suauitatem superantem, felici vocatione peruenit.

3. Præfigurauit tamen istud factumulare, aliquod bonum in eo futurum, quia ipse Dei gratia mutatus in virum spirituales, plures secum contubernales inuitaturus esset ad nuptias ciuium supernorum, vbi Sponsus immortalis Iesus Christus cum omnibus Sanctis conuiuatur in secula sæculorum. Hoc postea verissime patuit in multis fratribus, per eum deuotè conuersis, sicut etiam manifestè oculis meis conspexi, & tota Dacuentria nouit.

CAPVT VI.

De conuersione eius per predicationem magistri Gerardi.

Nec distulit pietas Saluatoris nostri succurrere ouiculæ erranti, quæ inter nebulas gloriæ secularis versabatur, non sine periculo grandi. Cùm igitur tempus miserendi eius aduenisset, pius pastor animarum, ouem suam pretio sanguinis sui carè redemptam, de medio laqueorũ cauè subtraxit; & ad sanctæ cõgregationis caulam, quam rectorus erat, clementer induxit. Prædicante namque venerabili magistro Gerardo Magno euangelium Christi per dioccesim Traiectensem, multi clerici & laici audito verbo Dei, reliquerunt vanitates seculi, cupientes euadere pœnas ignis æterni, & regna cœlestia per pœnitentiam & loctum adipisci. Viua etenim vox magistri prædicantis, tanto fortius ualuit in cordibus audientium, quanto perfectius cæteros præibat in via uirtutum; ut fidem sermonibus eius daret sancta conuersatio in operatione ostensa.

2. Cùm igitur Dauentriæ apud sanctam Mariam frequenter prædicaret, affuit etiã magister Florentius diligenter auscultas, quid diceret, & lumine cœlestis sermonis sapienter foris instructus, mox interius irradiatus est; & corde compunctus. Solebat enim prædicator egregius interdum oculos suos dirigere ad adfates, & pro audientium qualitate ac uilitate, sermonem suum formare in altum uel longum per feruoris excessũ; quemadmodũ cupidi piscatores ibi latius sua retia laxant, quò plures pisces confluisse opinantur. Diuina itaque inspiratione actum est, ut magister Florentius ætate iuuenili decorus, & sufficienter præbendatus, uocem Domini libenter audiret, & sonitum cœlestis fistulæ non surda aure pertransiret; sed ad se uiliter traxit, quod ad omnes generaliter per os magni prædicatoris emanauit. Erat enim de ouibus illis, de quibus Saluator noster prædixit: *Oues mea uocem meam audiunt, & ego cognosco eas, & sequuntur me.* Ioan. 10.

CAPVT VII.

Qualiter seculari uita despecta, magistro Gerardo adhaesit.

Igitur spiritu Dei affatus magister Florentius, ac rore cœlesti intime perfusus, repente pedem uanitatis retraxit, quem in huius seculi itinere figere cœperat. Perpenditque prudenter, quid sequeretur post fugitiua gaudia carnis, quia profecto mors seua & luctus æternus. Ideoque ne florigeram Angelorum patriam amitteret, falsos mundi honores spernere decreuit,

& humilem vitam Christi sectari pro optimo duxit. Cupiens ergo magistro Gerardo familiarius loqui, quem vidit magnum zelum animarum ad omnes habere, non differt ad eius reuerentiam fidenter accedere, cui quid intus gerebat, tanquam amico & secretario Dei ex ordine narrat.

2. At ille venientem gaudenter acceptans, charitatis sinum aperit, colloquium desideratum prebet; paratus rationem reddere, de quibuscunque voluisset sciscitari. Itaque in vnum conuenientes, ea que salutaria sunt dulciter conferunt. Exardescunt corda amborum caelestibus, vilescunt omnia terrena, ratificantur consilia bona de diuina seruitute tenenda. Efficuntur deinceps in fraternitatis amore vnanimis, qui in sancte conuersationis proposito ad patriam in Domino feruent. Quibus affuit etiam multiplex gratia Christi, vt non tantummodo sibi, sed & proximis suis proficerent ad salutem. Nam additi sunt illis ad solatiū amplioris gaudij, & decorem domus Dei nostri, quidam literati & eloquentes viri, qui dono Spiritus sancti vehementer inflammari, elegerunt vestigijs Christi firmiter adherere, atque per contemptum mandanorum & fortia bella vitiorum ad aeterna bona transire.

CAPVT VIII.

Qualiter ipse iam plene conuersus, complures alios conuertit.

1. **C**umque suauissimus diuini amoris auster, hortulorum cordis magistri Florentij crebrius perflaret, & fletibus irrigaret, cepit magna deuotione fecundari, & ad extrahendum alios de sordibus peccatorum pia emulatione moueri. Dedit ergo operam ad habendum fratres spirituales, qui dudum studio literarum intentus delectabatur socios habere seculares. Nam igne quo ipse iam erat accensus, cupiebat & alios secum accendere, & luminae, quo fuerat a Deo illustratus, non tardauit ad se venientes verbis & exemplis lucidis informare. Suasit igitur clericis ac laicis, Deo seruire volentibus, praua consortia fugere, ad audiendum verbum Dei properare, humilitatem Christi sectari, & sanctorum vitam ad imitandum aspiciere, quatenus per continentiae virtutem & precepta dominica, praemia consequerentur aeterna.

2. Nec fuit inutilis labor, quem pro lucrandis animabus impendit, sed copiosus inde fructus excreuit. Plures namque iuuenes & virgines, eius salutari consilio freti, relictis parentibus & amicis, humiliter & deuotè incedere ceperunt, & secularem vitam odientes, apostolico more socialem in Christo conuersationem

ncm

nem ducere, & alacri corde communem mensam & victum tenuem habere gaudebant. Denique virtutum gradibus singulos proficere hortabatur, orare sæpius, & temporibus debitis laborare manibus: nec non sacris lectionibus ac meditationibus insistere compunctiuis, quibus feruor deuotionis maior acquiritur, & horror continuus contra vitiorum incentiua habeatur, ne quis per desiderium cordis à diabolo seducatur.

CAPVT IX.

De pressuris & iniurijs ipsis illatis.

I Ntuens hæc studia spiritualis exercitij, antiquus humani generis hostis grauer doluit, & felicibus inijs ac pijs actibus deuoti magistri Florentij inuidit, non omittens persequi bene agentem. Nam metuens exemplo eius & industria sermonis multarum animarum spolia sibi auferri, suscitauit aduersarios quosdam, qui asperis verbis & derisionibus insuetis, iusti simplicitatem impugnant, ad retrahendum eum à bonis inceptis. Sed vir animo mansuetus, & ad toleranda opprobria pro Christo bene animatus, nec verborum iniurijs, nec detractionum mouetur figmentis, sed velut aranearum telas paruipendit omnia, permanens constantissimè in bono, quod cepit. Ibat ergo mitis inter peruersos, patiens inter obloquentes, nulli malum pro malo reddens, sed tranquillo corde orabat & tacebat, aut rationabili verbo imprudentiam ora frenabat. Reprehenderunt enim stulti, quod ignorabant: & quem humiliter incedere, atque omnem leuitatem vitare cernebant, hunc proterno sensu multum delirare autumabant.

2. Ipse autem tanquam flos campi processit verecundo aspectu, grisea tunica indutus, & longa toga palliatus. Et sicut lilium inter spinas crescit, & incisum redolet, sic Florentius derisus inter subsannantes letior fiebat, & odorem notitiæ suæ per patientiam suauiore reddidit ac clariorem. Induit enim eum Dominus loriceam fidei, & virtute constantiæ militem suum armavit, ut non posset hominum peruersitas statum mentis eius euertere, quem gratia Dei roborauit intus. Studuit quippe pro nomine Iesu contumelias pati & terrores, sciens scriptum. *Beati eritis, cum maledixerint vobis homines: & exprobrauerint nomen vestrum tanquam malum, propter filium hominis.* Attendebat igitur sedulo in auctorem vitæ Iesum filium Dei, quem Samaritanum & seductorem vocabant Pharisei, qui discipulos suos præmonuit multa contraria debere pati à mundanis, quia & ipse prius grauiora patiebatur ab æmulis Iudæis. *Si me, inquit, persecuti sūt, & vos persequensur;*

Luc. 6.

Ioan. 8.

Ioan. 15.

Matt. 10.

sequenter non est animi seruus maior Domino suo, Et si patrem familias Beelzebub vocauerunt, quanto magis domesticos eius?

3. His itaque sermonibus sanctis strenue confortatus, nec hominum ludibria curauit, nec à vera humilitatis via, quam veritas docuit, declinauit, sed per contemptum mundi & abnegationem sui, conatus est ascendere ad alta virtutum. Elegit namque potius abiectus Lullardus cum fratribus suis vocari, aut insanus à secularibus reputari, quam magnus dominus & magister nominari. Vnde quantum in eo fait, honorificum magistri nomen suppressit, voluitque solum simplici nomine Florentius dici, sicut & alij fratres eius, quorum aliqui satis bene literati erant, & ex ditioribus in seculo nati. Nihil autem preciosum aut nitidum in vestibus habere voluit, nil deliciarum in cibis cupiuit, nil superfluitatis in necessarijs utensilibus admisit, sed simpliciora & plana, quæ humilitatem prætenderent, & seculares non offenderent: qui melius docentur humili exemplo, quam subtili sermone. Itaque communem vitam sectando, & fraternam charitatem omnibus exhibendo, non alta de se sapiendo, sed humilibus semper consentiendo, iam non vt magister rigidus metuebatur, sed sicut amabilis pater diligebatur; quia in ipso velut in lucidissimo speculo, & foris decens morum honestas, & intus cælestis puritas apparebat.

CAPVT X.

De promotione eius ad sacerdotium, & descensu humilitatis eius.

Pro. 29.

1 **S**ed quia humilem merito gloria sequitur, & mitem iusta laudatio decet, illi, qui viro Dei prius aduersabantur, videntes mentis eius constantiam, & propositum in Domino fixum, represserunt linguas suas ab infestatione iniusta. Vnde ad pietatem conuersi cœperunt commendare vitæ sanctitatem, & reuerentiam propter modestiam habitus eius & disciplinam, nec non fratrum eius deuota diligere studia in humilitate Christi fundata. Et quidem iuste. Quem enim gratia Dei perfuderat, & multis virtutibus florere fecerat, rectè diligi meruit, & ab omnibus magnificari. Crescente igitur fama bonitatis eius, complures clerici & laici ad audiendum verbum Dei domum eius frequentabant, & nonnulli de scabinis & maioribus ciuitatis, consilij causa ad eum veniebant, eo quod sapientia Dei & fides maior, secundum virtutem animi inueniebantur eidem inesse. Quapropter in arduis & obscuris casibus conscientias suas securius

rius ei committebant, & libenter eum audiebant, auditoque co-
multa bona Deo placita faciebant.

2. Gaudebat igitur magister humilis charitate plenus, de fru-
ctu animarum & spiritali profectu fratrum suorum, magnam-
que curam pro necessitatibus pauperum clericorum gerebat.
Christum Dominum in eis venerando. Considerans autem ve-
nerabilis magister Gerardus, dilectum discipulum suum magi-
strum Florentium speciali deuotionis prerogatiua florere; con-
silio sancti Spiritus inspiratus, & multorum fratrum precibus fla-
gitatus, decreuit eundem ad sacerdotij gradum promouere. Qui
tanto honore indignum se contestans, ab hoc onere humiliter
petijt subleuari. Sed fratrum victus instantia, tandem magistri
sui monitis resistere non audens, obedientia compellente assen-
sit. Factus ergo presbyter, non est elatus in gloriam humanam,
sed tanto humilior in omni actu & habitu suo inuentus est, qua-
to dignitate & ordine maior. De quo magister Gerardus tale te-
stimonium perhibuit, dicens: Semel feci vnum ordinari in pres-
byterum, & spero, quod dignus sit. De cetero cauebo ne leuiter
quid simile faciam, quia paucos ad hoc idoneos cerno. Ipse ta-
men dominus Florentius, sicut vere paruus & vilis in oculis suis,
nil magni ex clericali ordinatione de seipso existimauit, sed in-
feriores etiam fratres in animo sibi praposuit, & de quodam
simplici clerico nondum in sacris constituto sic ait: O si pro ca-
lice meo, possem Deo offerre in iudicio, pennam illius clerici.

CAPVT XI.

De raritate exitus sui, & cum quanta disciplina stabat in choro.

IN bonis autem & honestis moribus suis, facile poterat vir
D. Florentius ab ignotis & secularibus agnolci; quod
erat deuotus homo & amicus Dei, dignusq; vicarius Iesu Chri-
sti. Hic itaque prius fuit canonicus sancti Petri in Traiecto: sed
illa prabenda relicta, vicariam recepit in Dauentria: vt apud ma-
gistrum Gerardum staret, eius erudiendus exemplo & doctrina.
Vnde semel vni amicorum dixerat hæc verba: Spero, quod non
moriar canonicus, sed in humiliori statu seruiam Deo. Et factum
est ita, ad laudem Dei in secula. Qui cum in magna haberetur
reuerentia, pro sua sanctitate & abstinentia, summe tamen vita-
uit ab hominibus honorari. Ideoque egredi ad publicum decli-
nauit*, & manere domi cum fratribus suis vnicum solatium sibi
duxit, sciens maiore sibi profectu, & alijs exemplū stabilitatis in-
de prouenire. Transiens autem per plateā expeditius ibat, nō te-
xens

xens alicubi longos sermones, sed breui verbo aut solo nutu capit, satisfecit obuianti. Sed & oblatos sibi honores sic parumpendebat exterius, vt saepe non aduerteret obuiantes; nec quorsum tenderent, inuestigare curaret. Vadens autem ad ecclesiam interim orabat, aut meditabatur de Deo, prout Spiritus sanctus inspirabat.

2. Propter magnam autem corporis sui debilitatem & frequentes infirmitates, quas in primo feruore propter nimiam abstinentiam inciderat, non potuit quotidie chorum visitare. In magnis tamen festiuitatibus & celebritatibus Sanctorum, quantum valetudo permittit, libenter affuit vesperis & missæ maiori. Cumque esset senior vicarius, in sinistro latere chori semper in inferiori stallo locum tenuit; cum tamen altissima ei sedes post canonicos competisset, Stans autem in choro, nequaquam vagis oculis circumspectabat, sed versus ad altare, cum omni disciplina & reuerentia quietissimus stabat, Deo & sibi deuotè intentus, & prout æger potuit, moderata voce, non fractis notulis psallebat. Ita morigeratus & reuerenda facie erat, vt multi pueri & cantores eum frequenter aspicerent, & religiositatem eius mirarentur, quia nihil leuitatis in verbo aut motu corporis apparuit, vnde potuisset reprehendi. Et ego tunc temporis cum alijs scholaribus chorum visitare consueui, sicut iniunctū mihi fuerat à magistro Ioanne Boëme, qui scholas & chorum strenuè regebat. Quoties ergo Dominum meum Florentium in choro stantem vidi, licet ipse non circumspiceret, præsentiam tamen eius ob reuerentiam status eius meruens, cauebam aliquid fabulari.

3. Et accidit aliquando, vt non longè ab eo starem in choro, veritque se ad librum nobiscum canendo. Et stans post me, manus suas super humerum meum posuit, stetitque fixus vix audens me mouere, stupens ad tantæ dignationis gratiam. Erant quoque tunc temporis in collegio Dauentriensi plures canonici & vicarij literati, ac probabilis vitæ viri, strenui & alacres ad diuinum officium debita cum laude persoluendum. Hi virum Dei magistrū Florentium, in reuerentia & digno honore habentes, ipso præfente insolentias leues sollicitius compecebant, totusque chorus illustrabatur tanti sacerdotis disciplina.

CAPVT XII.

De simplicitate vestimentorum eius.

1. **A** Mator simplicitatis & humilitatis pius Dominus Florentius, sciens quod ornatus vestitiū clericum nõ facit, sed magis humilitas cordis & probitas morum, ad maiorem consciẽtiæ suæ

suę puritatem seruandam, omnem à se amouit vestium nitorem; & quicquid ad mundi pertinuit pompam & ostentationem humanam. Vt ergo interiori homini habitus exterior responderet, postquam sacerdos effectus est, non quæsiuit molliores vestes, quasi præ cæteris sibi magis competentes; sed communibus & simplicibus, sicut alij fratres, erat contentus. Nam Deum præ oculis semper habens, non amauit transitorium corporis cultum vel ornamentum, sed ad virtutes animæ oculum gerebat apertum.

2. Cauebat autem infirmis dare offendiculum in propria veste aut alia quacunque necessitate naturæ, eligens exemplo Christi, quod humilitati erat propinquius, & minus ab hominibus reputabatur. Non ergo alia portabat in festis, alia in diebus quotidianis; sed tantum in celebratione missæ ob reuerentiam sacramenti, meliori ornamento in festis utebatur, in quo tamen meritam seruauit debitæ honestatis. Almutium eius, quod habebat, satis antiquum & pallidum erat, & in multis locis quasi à tinea corrosum & caluum. Et quando vidi eum cum tali almutio ad chorum transire, condolui, quod tam bonus & honestus sacerdos ita simpliciter & humiliter incedebat. Ad pedes non habebat pulchra sandalia, sicut alij vicarij in ecclesia; sed pro illis fecerat sibi parua & bassa calopodia, quæ erant antiquo corio subsuta, cum quibus sine strepitu chorum intrauit. Tunica eius & toga de griseo panno erant. Dederat ei auunculus eius nouam togam amicitie gratia, sed eam noluit portare; quia nimis honesta videbatur, & ipse simplicia præferbat semper pretiosis. Caputium nigri coloris aut grisei fuit, & sicut ipsi parabatur, portauit, quod utramque scapulam & colla nuda protexit. Manicas habebat paruas & strictas cum paucis nodis, quæ propter attritionem vetustatis, interdum fuerant nouis panniculis antea reparatæ. Non enim erubescerat humilis sacerdos Dei, antiquam tunicam à sartore repectatam portare, quinimo, ipse & omnes fratres eius, contendebant sacra æmulatione viliora indumenta habere, & in hoc alius alium superare.

3. Quadam vice, præsentem quodam seculari clerico, loquebatur deuotè de Deo, & stabat idem scholaris iuxta eum pulchris & curiosis manicis suis occupatus, nunc huc nunc illuc manus suas versando. Ad quem dominus Florentius, benigne intuens aiebat: Ecce frater manicas meas, quales ego habeo, quæ me non occupant nec inquietant. Nam tam longas manicas ferre, sicut tu habes, tedium mihi foret & onus. His auditis parum erubescens, quietius stetit, & bene acceptans quod dixit, adflicatus abscessit; quia ad simplicitatem vestium, proprio eum exemplo instruxisset,

4. Alio

4. Alio quoque tempore vocavit ad se sartorem, qui ei tunicā nouam facere debebat, & ait, Magister scis deformem tunicam facere? Qui respondit: Nescio, an bene hoc noui. Dicas tamen mihi Domine, qualem vultis habere? Tunc ait humilis magister Florentius ad sartorem: Facies de isto panno quatuor partes, & ita consuas eas simul sine plicis, vt de facili queam tunicam istā induere, & exuere, & tunc satis bona erit. Ad hæc sartor, cum admiratione multa respondit: O dilecte mi, qualiter hoc staret? Quare vellem bonum pannum destruere? Ego faciem bene, sicut melius conuenit. Tunc humilis & mitis sacerdos ait: Quæ cura est de apparatu ad extra? Facias amore Dei planiori modo quo potes, sic enim mihi magis placet: nam simplicia me decet habere, ad ædificationem cæterorum. O nobilem Christi sacerdotē, ad humilia semper inclinatum, qui vt Deo amplius placeret, omnem curiositatem amputauit!

CAPVT XIII.

De humili seruitio eius inter fratres.

LVx mundi Christus, ad illuminandum mentes fidelium venit in mundum, prædicans verba vitæ cœlestis, atque per humilitatis suæ exempla, ad amorem sui nominis torpida peccatorum corda præcipuè accendit, quæ cunctis per orbem fidelibus imitanda reliquit. Nam talem se Christus in medio discipulorū suorum exhibuit, sicut vnum ex ipsis, seruitium pietatis ostendens, & dominū potestatis non exercens, vt qui eum imitari voluerit, ab eo quoque dignus sit honorari, & super omnia bona in cœlesti regno constitui. Ego (inquit) *in medio vestrum sum, sicut qui ministrat.* Et iterum: *Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare, & dare animam suam pro multis.* Hanc autem sanctæ seruitutis doctrinam, humilis seruus Christi Florentius, cum fratribus suis studuit obseruare, persuadens omnibus sibi adherentibus cuiuscumque essent ætatis, vt per charitatem inuicē seruirent, inuicē sua onera portarēt, nulla abiecta opera exhorrerēt; sed humilia seruitia libenter exercerēt, illud amplectēdo charius, quod minus continet honoris, & plus habet laboris & rigoris.

2. Mos igitur sanctus, & probabilis apud eos virtus inoleuit, vt quilibet fratrum per hebdomadam in coquinæ ministerio staret, & cum omni humilitate ibi coqueret, vel quæ sibi à coco iniungebantur, promptè & hilariter adimpleret. Feruebant enim tunc omnes ad villiora opera facienda, siquidē & pro regno Dei laborare, incunda requies putabatur. Volens ergo bonus pater & dulcis magister Florentius, exemplum bonum præbere subie-

ctis,

etis, tenuit etiam ipse in coquina vicem suam pro posse. Cui quidam ex vicinis compassione motus, dixit: Cur bone domine versaris in coquin? Non habes aliquem, qui pro te istud faciat? Nonne melius esset, quod tu ires ad ecclesiam, & alius coqueret pro te? Respondit humilis minister Christi Florentius, dicens: Nunc magis affectare debeo, quod habeam omnium aliorum orationes, quam solummodo meas? Dum enim ego sum in coquina, omnes alij interim tenentur orare pro me. Maiorem ergo fructum spero consequi de orationibus aliorum, qui sunt in ecclesia, quam si ego solus orarem. Sic ergo tam verbo quam exemplo edificauit vniuersos: non querens quod sibi esset delectabile, sed alijs vtile & exemplare. Quoties autem cum fratribus comedebat, primum ferculum manibus suis eis apposuit, & de hoc plurimum doluit, quia infirmitate cogente refectioi fratrum quotidie interesse non potuit. Quapropter seorsum in coquina cum coco suo solus edebat, habens mensam paruum sobriè paratam: quia solidum cibum, debilitas stomachi non sufferebat. Ego licet indignus ab ipso sepe inuitatus, mensam eius parauit, & modicum quod petebat de cellario attuli, gaudensque cum multa hilaritate ei ministrari.

C A P V T XIV.

De labore manuum eius pro communi bono.

O Primus in moribus dignè que memorandus, inter omnes deuotos deuotissimus Florentius, nunquam ociosus voluit inueniri: sed preciosum tempus fructuosè nihil est expendere: cauens omnimodo, quamuis beneficiarius esset, panem suum gratis & absque labore manducare. Quod à venerabili magistro Gerardo didicit & accepit, hoc diligenter obseruauit: cuius sententia fuit, vt nemo ad congregationem suscipi deberet, nisi secundum beati Pauli dictum manibus laborare vellet. Est namque operatio sancta, ad omnem spiritualem profectum vtilissima: per quam carnis lasciuia domatur, & ab euagandi leuitate mens dissoluta citius refrenatur. Per hanc ocia nocua tolluntur, & confabulationes friuolæ ex orio surgentes, facilius decurtantur. Occasione enim loquendi sublata, labor proficiet in manibus: & erit semper diuor in bonis, qui fuerit operatius fidelis. Per hanc etiam necessitatibus fratrum sapienter prouidetur, & pauperum miseris copiosius subuenitur. Nam illa elemosyna gratius Deo placet, & clarius lucet, quæ de vultus sudore procedit, & iusto labore quæsitâ reficit indigentes. Igitur ars scribendi libros, quæ clericis melius conuenit, & quietius exerce-

1. Cor. 4.

exerce-

exerceri potest; à fratribus domus eius est maturius arrepta, & pro communi bono seruando vſitatus introducta. Ipſe vero venerandus Pater Florentius, ne vacuum nomen gereret rectoris, ſed in exhibitione operis officium ſacerdotale commendaret, dedit ſcriptoribus exemplum clarum, membranas pumicando, quaterniones lineando, & componendo. Quia licet minùs bene ſcribere ſciret, in preparando tamen alijs neceſſaria, quàm plurimum ſcriptores adiuit manu ſua, oleo ſancto conſecrata.

2. Interdum cum opus eſſet, & tempus vacaret, aſſumpto ſocio libros iam ſcriptos perlegit & correxit; aut de ſcripturis ſanctis aliqua deuota notabilia, ad conſolationem fratrum & exercitationem internorum compilauit. Multum namque gaudius eſt & delectatus, cum pro communi aliquid vtilitatis per diem feciſſet, ſciens hoc Deo gratiſſimum fore. Verùm multitudine clericorum ad eum confluente, cum fama bonitatis eius longiùs reſonaret, requeſitus eſt à multis extraneis, & religioſis viris, & literatis. Idcirco pro animarum ſalute altioribus negotiis oportebat eum intendere, & à priuatis actionibus & internis ſtudijs frequenter abſtinere, & ſpiritualia lucra temporalibus commodis anteferre.

3. Totque conſultandi cauſa ante cameram eius quandoque ſteterunt cupientes ei loqui, aut abſcondita ſua tanquam viro ſancto conſiteri; ve vix ei tranſitus ezeundi pateret, vix tempus pro horis dicendis & neceſſitatibus corporis ſoluendis opportunè ſuper'eſſet. Neminem tamen inconſolatum reliquit; ſed vel incontinenti expediuit, aut altera vice liberum ad ſe reditum ſecundum condictum petentis conceſſit. Contigit aliquoties, vt horas ſuas legere inciperet, & ſuperuenientibus alijs & alijs perquam multis, non poſſet finire Pſalmum, quem inchoaret. Ne ergo radio affectus deſiſteret aperire pulſanti, ait ad ſemetipſum: Adhuc ſemel propter Deum; ſicque ſemel iterauit ſæpe, & fiebat longum, vincens moleſtiam & inquietudinem aliorum in patientia ex charitate fraterna.

CAPVT XV.

*De miſericordia eius in pauperes, & agrotos,
atque ignotos.*

1. **V**irtus quoque miſericordiæ in corde pij patris, inter alia pietatis opera præcipuè floruit & excreuit; quam frequèti cleemoſynarum largitione in pauperes & peregrinos oſtendit & impleuit. Vnde merito de ipſo dici debet, quod de iuſto

iuſto viro in pſalmo decantatur: *Diſperſit, dedit pauperibus, iuſtitia* Pſal. III.
eius manet in ſeculum ſeculi. Ipſe enim dominus Florentius fuit
 piſſimus pater pauperum, dulciſſimus conſolator tribulatoꝝ,
 & compatientiſſimus viſitator infirmoꝝ. Qui profecto ſpi-
 ritu Dei plenus, cum lacte miſerationis habuit vinum zeli &
 ſeruoris: fouens infirmos oleo miſericordiæ, & odio habens
 paſſiones & vitia ipſoꝝ: magna cum maturitate & diſcretio-
 ne, exercens vtrumque in tempore ſuo.

2. Sepe namque egenis & debilibus cibos menſæ ſuæ miſit,
 & ſpecies ſibi ex charitate miſſas, maiori charitate vltorius, eũ
 aliis indigentibus impertitus eſt. Pauperum etiam nomina in
 ſcriptis habuit, quorũ curam vni aut duobus fratribus ſuis in-
 iunxit, vt hoſpitia honeſta & ſubſidia ſumptuum eius procura-
 rent. Erant autem tunc temporis in oppido Dauentrieniſi viri
 quidam honeſti, Deum timentes, ſecundum conſilium domini
 Florentij bene conuerſantes; nec non matronæ aliquæ diuites
 & deuote, miſericordiæ actibus deditæ; quæ eccleſiã Dei ſedu-
 lò viſitantes, & ſacerdotes honorãtes, multa beneficia pauperi-
 bus clericis Deo famulantibus, rogatu & inſtantia euſdem do-
 mini Florentij libentiſſimè miniſtrabant. Tam pius tamq; dile-
 ctus omnibus apparebat humilis vicarius Chriſti Florentius, vt
 ſi pro aliquo paupere rogaret, citò petitionẽ ſuam impetraſſet.
 Ignotis & extraneis ita affabile ſe præbuit, quaſi amici & cog-
 nati ſui fuiſſent; quærens vnde eſſent, & quo nomine vocaren-
 tur, rogans vt interdum viſitandi gratia ad ſe accederent.

3. Paruulis & iuuenibus naturali innocentia & puritate niten-
 tibus, inſignis caſtitaſis amator ſuam beneuolentiam non ab-
 condit; ſed pijs verbis ad amandum Ieſum & Mariam eos in-
 ſtruxit, ſuadens eis innocentia ſeruare; quatenus angelis Dei ſi-
 miles facti, in cælo eanticum virginũ decantarent. Triftibus &
 tentatis, hilarẽ ſe exhibuit & ſolatioſum; vt ſi quis offenſus fu-
 iſſet & turbatus, eo viſo & ſecũ parum loquente, mox bene pa-
 carus & cõſolatus ad ſua cum gaudio remearet. Hoc ſæpiſſimè
 expertus ſum in me ipſo & ſocijs meis deuotarijs, qui euſ con-
 ſilio eruditi ſumus, & in ſchola Chriſti optimis collationibus
 informati. Sed nec leproſos & aliqua deformitate corporis vi-
 tiatos abhortuit; imò clementiore ſe talibus abiectis perſonis
 curauit exhibere, cognoscens hoc magis placere creatori & ſibi
 glorioſius fore: quia non vilitatem perſonæ, ſed naturæ copulã
 & imaginem Dei in homine conſiderabat.

4. Vidi quendam monoculum, & alium pede claudicantem
 ab ipſo cõuerſos, & probabiles viros poſtea effectos. Cognoui
 etiam quendam leproſum extra mœnia ciuitatis morantẽ, qui

deuotionis gratia ad sacerdotem Dei accessit, loquens cum ipso familiariter, multis hoc idem videntibus & mirantibus, quam humiliter iuxta leprosum sederet. Cui etiam iussit potum dari, & misericordiam utique specialem impendi: quem post plura sacre consolationis verba, dimisit ad propriam mansionem cum suo collega gratiosè redire.

CAPVT XVI.

De refectiōe pauperum, & lauatura miserorum.

2. Cor. 9.

1. **Q**uia verò docente Scriptura diuina, hilarem datorem diligit Deus, libet amplius aliquid narrare de eximia misericordia huius clementissimi patris Florentii, erga inopes & ulcerosos atque deformes, solatia amicorum nō habentes. Igitur misericordissimus pater pauperum, exceptis quotidianis elemosynis in pios mendicantium vsus, omni anno in festo beati Gregorij papæ, duodecim pauperes scholares ad honorem sancti Gregorij, ad suum prandium inuitare solebat: quia beatum Gregorium duodecim pauperes omni die habuisse legerat. Et ego ex commissione eius, aliquos pauperes nominatim mihi expressos, ad domum eius hora prandij introduxi. Qui cibo potuque refecti, alacri corde ad scholas redierunt: & de acceptis beneficijs, Deo laudes & magnas grates largifluo hospiti suo domino Florentio, & fratribus eius retulerunt. Tunc manifestè impletum est, quod per Psalmistam dicitur, & à multis religiosis ante benedictionem mensæ canitur: *Edent pauperes & saturabuntur, & laudabunt Dominum, qui requirunt eum, &c.*

Psal. 21.

2. Similiter in mense Maio, quando herbe agrestes maximè valent pro medicamentis, pius pater non est oblitus pauperum suorum. Sciens ergo multos esse debiles, scabiosos, & ulcerosos, fecit eos ad domum suam venire certo die & hora, pro quadam medicina & corporali balneatione in aquis calidis, cum odoriferis herbis suscipienda. Quibus bene balneatis & lotis lectulum parauit mundissimum pro sudoribus eorum abstergendis. Datoque poculo & consolationis verbo, cum ingenti lætitia ibant ad sua hospitia, mutuo inter se conferentes: Quam bonus & pius homo est iste dominus Florentius & quam boni fratres sunt isti cum eo habitantes, qui nobis propter Deum gratis talia præstant?

3. Quodam tempore in quadragesima (cum tempora essent aliquatenus cara, & pauperes mendicantes grauarentur inopia) multi ad solatiū misericordis patris Florentij obsecrando con-

fuge-

fugerunt, sperantes qualecunque subsidium inuenire: quia nemo vacuus, nemo inconsolatus inde consuevit abire. In tali ergo articulo, misericordiarum pater condoluit fame afflictis & pauperibus deuotis; habitoque consilio cum fratribus suis quæsiuit optimum modum succurrendi egenis: qui erant ita attenuati rebus, ut neque æs in zonis neque panes haberent in saccellis. Tunc vnanimiter fratres accensi sunt, ad succurrendum pauperum turmis: præcipue in tam sancto tempore quadragesimæ, quando aguntur dies penitentia, & largiora misericordiae stipendia exuberare debent erga indigentes, panem pro Deo multis precibus postulantes, sicut in Esaia legitur: *Frangere esurienti panem tuum, & egenos vagosque induc in domum tuam. Cum videris nudum, operi eum, & carnem tuam ne despexeris.* Statuerunt ergo firmiter aliquid sibi subtrahere, & pauperibus contribuere copiosius: atque ultra solitum tempus laboris, vnam horam adijcere quotidiano operi suo per totam quadragesimam pro pauperibus: & quicquid illa hora scribendo lucrarentur, hoc integrè collectum prouisorii pauperum tradere: ut ille consequenter necessaria alimenta emeret, & indigentibus fideliter ministraret. Hoc idem fecerunt in aliis domibus quidam fratres scriptores & officiales, propriis de laboribus elemosynam Deo immolantes, seipsos sponte castigantes, & pauperes felicissimè recreantes.

4. Et quis digne explicabit omnes misericordias huius felicissimi patris in pauperes & peregrinos, maximè autè erga simplices & deuotos Christo famulantes? Etsi omnes tacuerint, ego non silebo, sed misericordias domini Florentij in æternum cantabo: quia indubitata fide, ipso adhuc viuentem, per septennium multitudinem miserationum ipsius experientia rerum probauit. Siquidem cum beato Iob, pes fuit claudus, oculus cæcus, manus egeno, baculus infirmo, solamen lapso, amictus malè vestito. Alius namque gaudebat de elemosyna sibi data, alius de tunica sibi parata; alius togam, alius capitiū reportauit. Alius calceos, alius caligas, alius cingulū & soccos recepit. Alius libros, alius pennas, atramentum & papyrum se impetrasse lætabatur. Singuli pro singulis læti muneribus, ab ipso honorabili domino Florentio, patre orphanorum & egenorū, emolumentum non tantum corporis, sed & animæ suæ remedium se consecutos fatebantur. Cuius virtutes & opera charitatis, ad plenum exprimere lingua fragilis non sufficit: quia existimationem humanā, conuersatio eius ac fratrum ipsius præcellit. Meritò ergo de his dicere non vereor, quod de apostolicis viris scribitur: *Isti sunt viri misericordiae quorum iustitiæ obliuionem non acceperunt.*

ceperunt. Cum semine eorum permanent bona, & eleemosynas eorum narrabit omnis Ecclesia sanctorum.

CAPVT XVII.

De abstinentiæ eius, & infirmitatibus ex rigore contractis.

1. **F**eruidus ac deuotus Dei famulus Florentius, in primordio conuersionis suæ, ad edomandâ carnis suæ concupiscentiam corpus suum ieiunijs & vigilijs rigidè nimis castigauit, non satis naturæ imbecillitatem attendens: sed in feruore spiritus tantum persequebatur hostem domesticum, vt pondere rigoris obrueret ciuem sibi adhuc necessarium & fidelè. Quia non solùm ab illicitis & superfluis abstinebat, sed multa etiam sibi necessaria subtraxit: ita vt plerumque appetitum comedendi perderet, & gustum discernendi cibos non haberet. Vnde semel accidit, vt absente coco cellarium intraret, & ex quadam amphora oleû pro ceruisia potaret: nec hoc discernere potuit, nisi quando cocus eum, de qua amphora bibisset, requisit, & tunc se errasse cognouit. Alio quoque tempore, in monasterio quodam oblatum ei fuit modicum vini ad bibendum, pro sua debilitate & reuerentia, quam ad ipsum fratres habebant. Cumque inde parum gustasset, ait astanti: Quàm acrem & amaram ceruisiam habetis. Et mirati sunt fratres, quia vinum ab alio liquore non discreuit. Comedit igitur sæpius quasi sine sapore, & potius ex necessitate naturæ, quàm ex appetitu gulæ, vel alius cibi suauitate.

2. Veni aliquando ad visitandum eum in camera eius, vbi sedebat debilis in lectulo suo: & salutavi eum benignè, multum dolens de eius infirmitate. Frater autem Iacobus de Viana, qui ei tunc ministravit, aliquas species confortatiuas ei obtulit, dicens: Istæ bonæ species sunt, gustes parum inde. Nonne valde bene sapiunt? Tunc ille me audiente respondit: Crustula panis meliùs vobis saperet, quàm istud mihi. Quamuis ergo torus debilis esset, & multis teneretur incommodis corporis, non tamen ab opere Dei & pijs animarum fructibus cessauit: sed quando accessus hominum pati potuit, resumpto spiritu dabat peccentibus monita salutis. Et tanto dulciùs, quanto amplius noverant eum à Deo dilectum, & infirmitatibus varijs tanquam aurum pretiosum in igne probatum.

C A.

CAPVT XVIII.

Qualiter orationibus deuotorum adiutus saepe reconvalescit.

1. **C**VM igitur frequentes pateretur molestias corporis, studuit *Rom. 8.*

Deo sedulè gratias agere: quia nō sunt condignæ passionēs huius temporis, ad futuram gloriam Dei promerendā. Ideoque virgam Domini sibi illatam patienter suscepit, sicut animę medicinā, reputans dilectionis esse signū, secundū illud apostolicū verbum: *Quem enim diligit Dominus, castigat, flagellat autem omnem filium, quem recipit.* Volens autē pius Dominus ostēdere, quantū sibi placeret probata virtus filiorū, & quantū valerent orationes deuotorū: misertus est dilecti Sacerdotis sui saepe in extrema necessitate constituti, qui à medicis humana via desperantes videbatur. Sed ipse in Domino spem totā posuit qui merentes erigit sospitate. Igitur quoties grauis eū infirmitas inuasit, missum est ad vicinas cōgregationes fratrum, & clericorū, atq; sororū: vt pro eo instanter singulis diebus omnes orarent, quatenus Deus ei adhuc parceret eius vitam pro multorum salute protelando: ne deuoti tristitiam super tristitiam haberent, si tam amabili patre & necessario gubernatore priuarentur.

2. Ego quandoq; internuncius huius rei fui, dicens sororibus: Orate pro Domino Florentio, quia grauiter infirmatur. Et ecce clemens Dominus, qui non spernit preces pauperum, sed vota humilium libenter exaudit, reddidit sanitatem dilecto & fideli *Psal. 144.* seruo suo, vt notam faceret filiis hominum potentiam suam.

3. Fuit temporibus illis magnus quidam magister in medicina, dominus Euerhardus Eza curatus in Almelo, vir valde peritus & nominatus inter physicos doctos: qui deuotionis gratia inspiratus, multum familiaris exitit domino Florentio, & fratribus eius, aliisque Christo deuotis. Hic frequenter ad dominum Florentium venire consuevit, & libenter illi artis suę medicamenta adhibuit: quem fratres valde diligebant, & reuerenter suscipiebant. Qui magna adhibita diligentia pro curatione domini Florentij intimi amici sui, multoties ei profuit, molestiamque fratrum fiducia sperandæ salutis saepe erigebat & consolabatur. Dicebatque: Ista attento, in Domino plus confidens, quā in arte medicinæ, quia supra humanas vires est, quōd hic homo potest tam diu in tam debili corpore viuere: Et nisi specialis gratia eum præseruaret, & orationes multorum pro eo fierent, celerrimè deficeret, aut etiā diu defunctus fuisset. Bonum est ergo fideliter pro ipso orare, quia salus eius specialiter in diuina stat gratia.

Quod semel in nocte paschali, angelica visione curatus fuit.

1. Inter cætera tempora anni, grauius & frequentius in quadragesima ægrotare solebat, propter cibos quadragesimales sibi magis onerosos & inflatiuos. Et licet tunc corpore debilius erat, mente tamen hilariori ad susceptionem ieiunij se offererebat. Semel igitur quasi per totum ieiunium debilitato stomacho nimium languebat, & vix vsque ad pascha victurus sperabatur. Sed deuota fratrum oratio non cessauit ad Dominum pro eo clamitare, & gratiam Domini, quam sæpe fuerant experti, multiplicatis intercessoribus, iterum flagitabant. Deficiebat enim tunc omne humanum præsidium, ideoque ad fortissimum deitatis recurrebant solatium.

2. Cum ergo iam peracto ieiunio, dominicæ resurrectionis gloriosa instaret festiuitas, & electus vir dominus Florentius in lectulo suo requiesceret dulci somno soporatus, ecce in ipsa sacratissima nocte paschæ mox angelica visione meruit consolari & confortari. Vidit namque duos angelos sibi apparere, quorum vnus stabat ad dexteram lectuli, & alter ad sinistram. Eleuans autem vnus manum suam in altum, quasi ad percipiendum, gladium vibrabat super caput dormientis; sed statim alter ictum sustentauit ferientis, & prohibuit eum, dicens: Noli percutere, vita enim adhuc viuet, & non morietur. Ad hanc visionem cælitus factam obstupefactus, & quasi de morte ad vitam resuscitatus euigilauit, mirabiliter in Domino confortatus: & vocans ministrum suum, qui non longè in camera quiescebat, ait illi confidenter: Surge, & para aliquid, quod hodie manducem. Sentio me melius habere, & volumus in Domino pariter epulari. Tunc ille ingenti gaudio repletus, festinauit parare, quod iussit. Et omnes qui audierunt, mirati sunt & gauisi; quia tam cito conualescere cæperat, quem iam pridem mori formidabant.

3. Hæc visionē postea auunculo suo canonico S. Marię in Traiecto intimauit, qui eum cordialissimè dilexit, non tamè seipsum nominando, sed quod cuidam reuelatum esset quòd adhuc superuicturus esset. De quo magnificè & intimè cōgratulans, Deum benedixit: quia misit angelum suum, & sanauit eum ab interitu mortis. Vixit post hæc charissimus dominus Florentius aliquot annos, ad consolationem omnium deuotorum, tam clericorum quam laicorum, de diuersis partibus & regionibus ad eum uenientium pro remedijs animarum suarum, quibus vir Domini
tam

tam verbo quàm exemplo, magnum præstitit sanctæ conuersationis ducatum, cum vniuersis fratribus secum in domo congregatis ad laudem Dei omnipotentis.

CAPVT XX.

De viro, qui in puteum cecidit, & inde illæsus extractus fuit.

1. **A**Ccidit autem quodam tempore, vt plures ad audiendum verbum Dei, in antiquam domū prædilecti patris domini Florentij conuenirēt. Et dum collatio deuotæ exhortationis fieret, vir quidā cum aliis fidelibus sedebat super putei marginē; & oppressus somno, cecidit improuisè retro in aquā, capite verso. Ad cuius lapsum exterriti, qui aderant, mox in puteū dolentes respiciunt; & ecce Deo protegente, stetit homo super pedes suos in aquis putei saluus & illæsus, mirantibus cunctis. Sumentes ergo festinanter vectem desuper pendentē, submiserunt in os putei, & extraxerunt hominē viuū, quem existimauerunt penè submersum & defunctum. Videntes autem eum de tanto periculo liberatum, gratias Deo omnipotenti reulerunt, & consolati sunt nō minime; quia Deus non est passus hominem periclitari in illa domo subita morte. Hæc mihi quidam ciuis Cæpensis retulit, qui præsens tunc affuit, & Dauentriæ iuuenis frequentauit: sed & multa alia bona, de viro Dei & fratribus eius enarrauit. Et ego ex eodem puteo sæpius aquam hausi ad vsum coquinæ, qui satis angustus erat; & ideo res gesta ad gloriam Dei amplius valet, qui supra id quod petitur, occurrit periculis animarum.

CAPVT XXI.

De visione crucifixi super domum eius apparentis.

1. **G**Rata admodum & Deo dilecta cōgregatio fratrum, in domo reuerendi patris domini Florentij ad laudē Dei collecta, magnis refulsit virtutibus, & sublimium meritorū actibus extitit decorata. Ibi humilitas, omnium virtutum prima, exquisita fuit à maiore vsque ad minimum, faciens de terrena domo paradysum, & transferens homines mortales in caelestes margaritas, tanquam lapides viuos in templo Dei glorificandos.

2. Ibi obedientia, mater virtutum & discretionis lucerna, viguit sub tanta disciplina; vt summa esset sapientia obedire sine mora, & nefas foret horrendū præterire senioris consilium aut minimum verbum. Ibi charitas ad Deum & ad proximum, sic arsit intus & extrà, vt dura corda peccatorum auditis sermonibus sanctis, soluerentur in lachrymas; & qui frigidi aduenerant,

verbi calore accensi, læti abibant de cætero peccare cauentes. Ibi spiritualis militiæ armatura, cōtra singula vitia enituit strenuè; & senes cum junioribus, aduersus Satanam, & propriam carnem, ac mundi fallacias, fortiter certare didicerunt. Ibi antiquorum patrum memoria, & Ægyptiorum monachorum feruida conuersatio; quæ quali semimortua iacuit in terra, ad vitam redijt; & clericorum status, ad summæ perfectionis normam, secundum ecclesiæ primordia surrexit. Ibi audiebatur deuota spiritualis exercitij exhortatio: & inter quotidianas meditationes, sacrosancta & dolorosa passio saluatoris nostri Iesu Christi, crebrius & affectuosius est reperita & masticata; ex cuius intenta recordatione, salus animæ noscitur effluere; valens mortiferos serpentis morsus sanare, & mentem passionatam mitigare, ac torpentem animum ad cælestia de terrenis per cruciformem imitationem subleuare.

3. Cùm igitur magnificæ deuotionis ardor erga diuina beneficia recolenda, in multorum cordibus flagraret, & exemplo reuerendi patris domini Florentij, ad perfectum mundi contemptum, sancta illa congregatio erudita proficeret semper in melius; pius Deus, qui benedictionem suam & gratiam humilibus præstat, non destitit consolationibus sacris & internis gaudijs refouere sibi fideliter seruientes. Et vt de multis aliquid proferam, vnam breuiter visionē his inseram, quam Deus omnium secretorum cognitor super domum illam, cælesti vnctione benedictam, ostendere dignatus est.

4. Quidam ex nouellis plantationibus domini Florentij discipulus deuotus, quadam nocte insolita visione perterritus, expauit totus in principio, sed in fine lætificatus est mira Dei pietate. Cumque in stratu suo quiesceret, ecce ventus ab aquilone validus nimis, & tempestas sauiissima veniebat totam concutere terram, quasi iam instaret dies extremi iudicij, omni carni metuenda. Pauescens ergo horrenda tempestate, cœpit iuuenis ille cogitare quonam fugeret, & quò diuerteret à facie formidinis Domini. Deprehensus itaque inter angustias, aspexit sursum in cælum; & ecce signum crucis euident in aère apparuit, salutis humanæ auctorem representans. Videns ergo hanc sanctam imaginem crucifixi, expansis manibus & cōfixis clauis in aère pendentem, cuius radiis illuminabatur orbis, iam tēpesta illa cessabat. Et crux ultra procedebat, vsque dum staret supra domum domini Florentij; in qua habitabant sanctæ crucis serui, & veri contemptores mundi. Ad cuius aduentū & præsentiam, tota domus quasi obuiam tendens saluatori, à fundamento eleuabatur in aère super terram, nusquam tangens terrā: atq;

reuc-

reuerenter se inclinans ex vno latere versus crucem, redijt iterum super stabilitatem suam. Imago autem crucis processit, & stetit super murum contra ostium domus, per quod quotidianus est transitus fratrum. His visis, cœpit iuuenis expansis manibus orare versus crucem, & petere à timore terribilis iudicij protectionē. Statim raptus est de loco suo, & intra ianuā domus domini Florentij collocatus, tanquam in loco securitatis sub alis crucifixi. Tunc nimium exhilaratus, & quasi de omni angustia tutatus, præ ineffabili lætitia expergefactus est. Et vehementer admirans, gratias egit Deo, qui dignatus est sibi talia de deuotis fratribus illis reuelare; quibus deinceps studuit adhærere, & vitam eorum cum Christo absconditam semper venerari.

CAPVT XXII.

De patientia eius & mansuetudine, ac dilectione ad omnes.

1. **Q**uidam curialis seculari fultus asturia, virum Dei magistrū Florentium non est veritus molestare; sed eum beneficio suo conabatur frontosè priuare, existimans quòd forsitan nemo se opponeret, aut pro vicario Christi responderet, quia deuotus & mansuetus ad iniurias videbatur. Vocatus ergo ad causam, vt de obiectis sibi querelis aduersario responderet, non multa contentione nec splendido sermone vsus est, sed breui & humili responsione sic ait: Si vos melius ius habetis quàm ego, teneatis in nomine Dei. Mirati sunt astantes, & ædificati in verbo præsentis.

2. Vnus autè ex canonicis pro viro Dei zelans, nec sustinens iustum & innocentem opprimi, ait ad eum: Quomodo ita loquimini, dilecte magister Florenti? Non curatis plus de præbenda vestra? Verumtamen iste non habebit, quòd querit; sed pro vobis agimus, vt teneatis, quòd bono iure possidetis. His auditis siluit aduersarius, & recessit nihil adeptus. Cognouerunt siquidem à maximo vsque ad minimum, quòd fidelis & deuotus magister Florentius, dignus sacerdos Christi erat; cuius vita & doctrina, plures ad seculi contemptum trahebantur. Nam de magnis & terrena sapientibus, humiles & simplices fratres fecit, necnon quosdam competenter instructos, ad statū religionis & sacerdotij honorem, crescente in eis septiformi Spiritus sancti gratia, habilitauit.

3. Illud autem pro maximo lucro & gaudio singulari reputabat, si alicui iter æternæ salutis ostendisset, atque à peccatis ad continentiam reuocasset. Reuerebatur igitur à mundanis, honorabatur à magnatibus, & à bonis & deuotis tenerrimè diligebatur. Fecerat enim eum tam amabilem cunctis vita sincera, chari-

tas ad Deum perfecta, pietas ad proximum, largitas ad egenos, honestas ad ciues, affabilitas ad afflctos. Vnde quidā de eo dicebat: Non est religiosus, quem tantum diligo, nec est quem tantum timeo, sicut Dominum Florentium, quem sicut angelum Dei aspicio. Ipse tamen nequaquam de sui reputatione gaudebat; sed de conuersione hominum & fratrum profectu, quorum numerus quotidie augmentabatur, Domino gratiam suam in diebus eius largiter conferente. Hinc & nomen eius ad exteras ciuitates, cum multa admiratione & bonæ famæ notitia, peruenit; & tam præsentis quàm absentes, eximijis eum laudibus cōmendabant. Sed humanas laudes sibi impensas nō attendit, nec ponderauit; imò vilipendit, & derisit. Nam literas quasdā commendatitias sibi transmissas breuiter legens, post cistam iactauit, dicens: Non est aliud, quod scribant? Bene potuissent de hoc tacuisse.

CAPVT XXIII.

De deuota exhortatione eius ad spiritualem profectum.

1. **E**Gregius ac vernans flos sacerdotum magister Florentius, feruidus animarum zelator, non solum curam domesticorum fratrum habuit; sed etiam salutaris verbi semina, in alijs vicinis congregationibus clericorum, plantare studuit; faciens interdum collationem deuotæ exhortationis per se vel per aliū idoneum fratrem domus suæ, pro mutua pace & charitate seruanda. Ad cuius aduentum lætabantur omnes inhabitantes, ex ore sacerdotis Dei sacra verba audire cupientes. Nam loquebatur Spiritus sanctus per eum ad consolationē gregis pusilli, qui paratus erat ei obedire alacriter & deuotè.

2. Dicebat ergo in quadam collatione admonendo hoc modo: Quilibet deberet omni die proponere vitam suam feruēter emendare, & nouum certamen contra tentationes & vitia sua arripere, & quæ amplius eū molestant, fortius illa niti vincere, & violentiam sibi propter Christū inferre; quia regnum exlorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Est etiam vtile quandoque alicui fratri discreto & in via Dei experto, passiones suas & perplexitates reuelare, nec proprio sē sui inniti; sed alteri potius credere, atque humiliter accipere consiliū, & libenter sequi suum rectorem; quia hoc est magnum releuamen nouiter conuersis, & bonum signum spiritualis profectus. Qui ergo sic proponit Deo semper seruire, & totam vitā suam diligenter emendare, atque ab omni peccato se cauere, de hoc magis meretur & acceptior fit, quàm si centum pauperes pasceret, & tale propositum continendi non haberet. Quia maximū munus, quod homo potest Deo offerre, est bona & perfecta voluntas seruiendi Deo

Matt. 11.

Deo omni tempore, quo vixerit. Talis etiam non potest male mori quamdiu in sancto proposito steterit. Et si obierit, spero, quòd in statu salutis erit & misericordiam inueniet; quia bonum propositum habuit, & bona voluntas pro opere completo ipsi ad meritum computabitur; sicut Dauid sanctus confitetur, dicens: *Domine, ut scuto bona voluntatis tua coronasti nos.* Multa quidem & alia consolatiua, pro confirmatione bonorum iuuenum loquebatur; qui de diuersis partibus illic congregati fuerant, non tantum in schola literarum, sed etiam in schola Christi vacantes studio spirituali.

3. Quidam ex ipsis verba viri Dei in tabulis signabant, & alijs absentibus indicare cum magno feruore satagebant; multo alacrius diuina eloquia inter se tractantes, quam seculares solent scurrilia recitare, De altis questionibus, & subtilibus rebus, & intricatis negocijs, omnino tacuit: sciens, quòd paruam ædificationem deuotis mentibus præstant, & compunctioni cordis frequenter obsistunt, & corda innocentium subuertunt; sicut expertum est in plerisque, qui curiosa scrutantes, & viam Christi planam & humilem relinquentes, multis lapsibus & erroribus se inferuerunt.

4. Cum quidam literatus monachus quendam Carthusiensem argueret, eo quòd ordo eorum deditus esset solitudini & quieti ad vacandum propriæ salutis, & penè nullum fructum facere viderentur in Ecclesia Dei; respondit ille bonus religiosus satis prudenter & eleganter, dicens: Nos libenter faceremus, quod vos prædicatis & docetis. Nam contemptum mundi melius credimus penitentiæ laboribus persuaderi, quam sermonibus pulchris & euagationibus multis. Vir quidam ex Iudæis ad fidem christianam conuersus, audiens famam sanctæ conuersationis magistri Florentij, cupiebat cum ipso de antiquis patriarchis & prophetis differere, eo quòd in vetere lege & Hebraicis literis satis edoctus videbatur, & rabbi à multis secundum sectam Iudeorum dicebatur. Cumque venisset ad præsentiam viri Dei, ipse benignè eum suscipiens, & patienter audiens, humanè & charitatiuè cum eo, fidem sinceram in Christo suadens tenere, ac operibus bonis insudare. De questionibus verò legis ad salutem non pertinentibus, & genealogijs veterum nihil ventilare voluit; non quia ignorabat, sed quia ædificationem non importabant.

C A P V T XXIV.

De efficacia sermonum eius, & intellectu scripturarum.

1. Sermo reuerendi sacerdotis, non fuit palpans adulationem, sed veritatis clara protestatio: non secularis eloquentia, sed humilis

lis informatio morum, & ad abiectiōē sęculi rationalis inductio per exempla Sanctorum. Neque enim à diuitibus pecunias quęsiuit, nec honorē inter magnates; sed cum simplicibus liberior sermocinatio eius, pro quibus etiam instabat apud potentes, vt pauperum memores essent; & de mammona iniquitatis, facerent sibi amicos in tabernaculis regni celestis. Et quis illi facilē negaret, pro quo ipse intercedere volebat? Tensam Dei timebat, qui eum in petitione non audisset.

2. Venit ad eum aliquando pastor & curatus ecclesię Dauentriensis, bonus amicus eius, benevolentiam obsequij sui exhibens, & dicēs: Prędilecte mi domine Florenti, si possum aliquid tibi gratum facere, non parcas mihi. Ad quem pius pater ait: Nihil aliud pro nunc, nisi vt beneuolam te exhibeas deuotis fratribus & sororibus sub cura tua positis, ne molestantur à sęcularibus & improbis personis. Qui mox pię annuens, respōdit: Libenter id faciam amore Dei & vestri, vt etiam sitis memores mei. Magister Ioannes Boheme rector scholarum, & vicarius maioris ecclesię, sub quo diu scholas frequentaui, magnus amicus fuit domini Florentij: libenter eum audiens, & faciēs quod Deo placitum fore sciebat. Cũ ergo tempus soluendi precium instaret, reddiderunt singuli quod iure debebant. Tunc etiam ego obtuli ei precium ad manum eius, repetens librum quem pro pignore reliqueram. Et quia notitiam mei habuit, sciens me stare sub cura Domini Florentij, ait mihi: Quis dedit tibi hanc pecuniã? Respondi: Dominus meus Florentius. Vade (inquit) reporta ipsi pecuniam suam, nolo à te recipere propter ipsum. Reportaui iterum pecuniam domino meo Florentio, & dixi: Reddidit mihi magister precium amore tui. At ille: Grates illi ago, aliã iterum donis potioribus prouidebo. Per spiritum discretionis sciebat, quid vnicuique responderi deberet; & per donum consilij, sapientibus & indoctis, varijsque necessitatibus occupatis salutari subuenit remedio, nihil tamen terreni commodi pro his requirens.

3. Vnde quidã eius consilio se committens, dicebat: Quoties consilium domini Florentij secutus sum, bene mihi successit: & quando proprio sensui innixus sum, malum mihi semper aduenit, aut me pœnituit, quia non feci, sicut mihi dixit. Intellectus sanctarum scripturarum, velut quidam celestis radius, in eo luculenter resplenduit; tantaq; puritate diuinę claritatis illuminatus est, vt siue in veteri, siue in nouo Testamento legeret, ab omni parte mysticus ei sensus occurreret; & vbique inueniret, quod eum instrueret, & ad Deum omniũ scientiarum fontem finemque verborũ reduceret. Habebat tamen apud se simplices &

& morales libros, & præcipuè Speculum monachorum, & quædam virtutum exercitia contra vitia, quibus se suosq; commilitones in Christi militia docuit contra diabolica tentamenta triumphare. Nouis autem & imperfectis, ac sæculari fastu tumidis, & carnali amore adhuc infectis, dissuasit alta & subtilia atq; obscura & dubiosa legere, & curiosè rimari.

4. Discant ergo isti primitus se humiliare & proprios defectus bene cognoscere; superioribus suis perfectè obedire, nemini se præferre, cum omnibus pacem & concordiam tenere, timorem Dei in mente semper habere & firmum fundamentū in humilitate ponere, ac sic demum ad arcem claritatis & diuinæ speculationis ascendere lucem, per inhabitantem Spiritus-sancti gratiam mundis cordibus promissam, iuxta illam Domini sententiam, qua ait: *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.*

Matt. 5.

5. Qui autem student magis videri subtiles, quam esse humiles: & plus quærunt scire, quam bene viuere, citò extolluntur; & sunt carnales. Tales solebat acriter corripere, & ad cognitionem defectuum suorum per humiliationem & frequentes exercitationes salubriter reuocare. Quando autem necessarium fuit, vt aliquem argueret; ita timebatur, vt nemo auderet contradicere, nec se excusare, propter reuerentiam sanctitatis eius, quam nullus audebat offendere, metuens Dei indignationem incurrrere, si non humiliter sermonibus eius obedisset.

C A P V T XXV.

De custodia verborum, & iuratione vitanda.

1. **Q**uodam tempore apud Amersfordiam constitutus, ab incolis illius ciuitatis & maioribus illius loci satis reuerenter est susceptus; & interdū pia deuotione visitatus. Tunc etiam quidam honesti viri ad audiendam vocem sermonum eius venerunt ad prædendum cum eo & fratribus eius, cupientes familiaritatis eius habere gratiam, & exemplis bonis & doctrinis informari. Quos benignè tractans, & pro eorum statu salubriter exhortans, post auditionem verbi Dei, cum gratiarū actione singuli in domum suam sunt reuersi. Illis autem abscedentibus, mox breuem admonitionem fratribus dixit: Periculosum est magnatibus & sæcularibus loqui & coniungi.

2. Nō expedit diuitibus blōdiri, nec arctiora eis conuenit dici. Ideo oportet, vt homo cautè præuideat, quid talibus loquatur, ne scandalizentur in aliquo verbo leui, vel actu indecenti. Habent enim oculos super nos apertos, ad considerandum gestus nostros, propter bona quæ audiunt de nobis, stemus ergo
super

Viri Dei
tutius in-
ter hostes
quam cum
amicis
versantur.

super custodiam nostram, & demus bonum exemplum alijs, qui nos visitant & requirunt; qui tantum exteriora vident, & secundum hæc de interioribus iudicant. Quamuis in omnibus perfecti non simus, tamen præcauendum est, ne malum exemplum & occasione scandali demus infirmis. Sed isti nimis beneuoli sunt nobis, & hoc fortè non expedit nobis. Non delectemur fauoribus vanis qui simplices & humiles esse debemus. Melius est ergo ad locum pristinum citius redire, quia multi ibidem minus curant de nobis & quidam etiam derident nos & obloquuntur: quod valde nobis proficuum est, & ad Deum magis redire compellit.

Mat. 5.

3. Fuit itaque vir Domini Florentius, custoditus & præmeditatus in cunctis sermonibus suis, maxime coram sæcularibus & ignotis personis. Pessimam etiam hominum sæcularium consuetudinem iurandi strictè vitauit, & omnibus suis interdixit, ut neque certè vel verè in quotidiano sermone dicerent; ne peccatum super peccatum ex incauta iuratione cumularent. Quando ergo aliquid notabile & seriosum exprimere voluit, aut dicere in testimonium oportebat, non facillè nec temere iurandi notam interposuit, sed faceto modo ita respondit: Dico vobis finaliter vel utique: & sic satisfecit querenti. Nec voluit verbu assertiuè loqui, in quo potuit depræhèdi; sed memor verbi Domini, est est, non nõ, lapsum linguæ studuit præcauere; & alios bono exemplo, & simplici veritatis prolatione docere. Vnde magis ipsi credebatur sine iuramento, quàm aliorum linguis multa iuratione malè affueris.

C A P V T XXVI.

De tribus periculosis tentationibus deuotorum.

Tentationes tres
prætextu
boni fallentes.

1. Expertissimus in spiritualibus rebus ac strenuus athleta magister Florentius, tres tentationes dicebat esse valde periculosas, quæ sub prætextu boni decipiunt multos. Et nisi tempestiuè eis in principio resistatur, ad peruersum finem paulatim perducunt; aut in miserabilè teporem desides trahunt. Sed (quod nequius est) multi has tentationes pro versutia diabolicæ fraudis minus cautè aduertunt; & in quanta pericula labi possunt, vix à prudentibus & expertis informari queunt.

2. Vna est, quado aliquis nouiter conuersus repatriare desiderat, & visitare querit parentes vel amicos. Hic enim sub specie boni & spe conuertendi sæculares reuertens ad sæculum, cum existimat in partibus suis facere fructum, ex tali occasione sæpe negligit semetipsum. Dumque moras trahit inter vanos & lubricos, periculosè se exponit vêtis & vndis. Quia (sicut frequè experientia docet) leuis animus, & necdum in virtute fundatus, si mundanis libenter iungitur, aut peccatis eorum inuoluitur,
aut

aut tentatus refrigescit ab inceptis bonis. Bonū est ergo homini, vt semper fugiat omne, quod animæ nocet, & sine causa notabili patriâ vel amicos non requirat. Nunquā de seipso præsumat, sed præsens sæculum laqueis venenatis plenū habeat vbi-que suspectum, & prælati sui sequatur consilium & dictū, quod in omni euentu est magis securum & firmum. Nam de decem, vix vnus vel duo illesi redeunt, qui inter cognatos & notos diu versantur. Sepe etiā aliis deteriores & vaniores fiunt, qui à bono proposito resilientes, in sæculo remanent; & gratiā Dei abijcientes, nō erubescunt iterare mala, quæ prius cōtempserunt.

3. Alia tentatio est, quando laicus vult esse clericus, & idcirco humilem statum relinquit, & à sancta congregatione recedit, vt agnitis literis magnus dominus fiat, & nescit miser, quā malè decipitur, qui humilitate & obediētia relicta tendit ad alta. Hic ex modica scientia cito inflatur, & tardè bonus clericus erit; qui proprio motu ductus, pro vilibus literis virtutes perdit, & boni nominis famam denigrat, vtinam totus secularis non fiat.

4. Tertia tentatio est, quando clericus & literatus anhelat ad sacros ordines, & prælaturam, aut aliquam dignitatē sub aliqua specie sanctitatis; vt possit aliis magis prodesse, & melius docere ac frequentius prædicare. Iste licet piam intentionem videatur habere, intus tamen graui superbia laborat; dū per se ascendere festinat, vt alijs maior appareat. Et quia humilem subiectionē non diligit, & contemptū sui inuitē sustinet, per preces & caute- las amicorum quærit promotionis suffragium, non attendens a nimæ suę periculum. Heu quā malā inueniet conscientiam, post modicam & breuem glorię captionem, quam difficulter assequitur multo que facilius omni honore priuari potest.

5. Qui ab his tribus liberari desiderat, Deum quotidie roget, vt eū à superbia & vanagloria custodiat, & in humili subiectione & perfecta obedientia cōseruet. Nam superbia facit hominem intus cæcum & insipidum, & foris garrulum ac præsumptuosum; sui ipsius nescium & de alijs habere contemptum. Et quod deterius est, super alios querere dominium, apertum satis est perditionis signum & multorum malorum inductiuum. Cū quidam frater cum Domino Florentio loqueretur in camera eius, ait illi inter cætera: Studeatis vos dare ad humilitatem, tunc potestis perficere, & gratiam Dei promereri.

Superbia
& ambitio
quam no-
ceant.

CAPVT XXVII.

De emissionē fratrum ad fructificandum in diuersis locis.

1. **A**rdentissimus amator Christi dominus Florentius, cui *Phil. 1.*
Christus viuere erat & mori lucrum; desiderans fructū fa-
cere

cere in tempore suo, maximam operam dedit multis prodesse ad æternæ salutis regnum, suadens hunc miserum & caducum spernere mundum. Misit ergo plures personas ad diuersa monasteria & ad nouas domos pro aliorum conuersione extruendas. Ex quibus aliqui in Windeshem, aliqui in montem sanctæ Agnetis; aliqui in Northorn, aliqui in Gelriam, aliqui in Hollandiam perrexerunt. Quidam etiam monasteriorum Priores, nonnulli rectores congregationum & monialium confessores effecti sunt. Ex quibus aliqui adhuc superstites sunt, qui deuotissimum & Deo dilectum magistrum & dominum Florentium, pridem in carne uiuentem cognouerunt, & indubitabile testimonium magnæ sanctitatis eius perhibere possunt.

2. Sed & sacer ordo Carthusiensis necnon Cisterciensis, sanctique Benedicti, viros habet mihi non ignotos; qui virum Dei Florentium, & fratres sanctæ congregationis eius, cum Dauentriæ frequentarent. videre & audire meruerunt, & me verum dicere comprobabunt. Fuerunt eodem tempore, quo claruit & floruit in Dauentria insignis sacerdos Dei Florentius, plures deuoti sacerdotes in diocesi Traiectensi, qui populum fidelem sermonibus sacris instruxere, & religiosos conuentus siue fratrum siue sororum strenuè gubernare nouerant. Hi omnes debita cum reuerentia domino Florentio humiliter se submittebant, & angelicum virum super arduis causis libentissimè consultantes, eius potius discretionis & prudentiæ, quam sibiipsis credere maluerunt. Videbant enim in ipso præ ceteris gratiam diuini consilij celsius efflorere, qui tanquam lilium conuallium aqua sapientiæ perfusus, in medio turbarum candorem suæ puritatis conseruauit, & bonæ opinionis odorem longè lateque resperfit.

3. Erat itaque tunc temporis in Traiecto dominus Wermboldus, famatus prædicator, & confessor sororum sanctæ Cæciliæ: feruens amator sanctæ Scripturæ, & magnus amicus reuerendi patris domini Florëtij: optimè visus & auditus, à tota communitate plebis. Apud Amersfordiam fuit dominus Wilhelmus Henrici, qui incepit congregationem clericorum, qui postea facti sunt canonici regulares. In Swollis fuerunt dominus Henricus Goude egregius prædicator, pecuniarum contemptor, humilis confessor begunarum. necnon Dominus Gerardus Kalker deuotorum clericorum rector, & optimus virtutum informator. In partibus Hollandiæ claruerunt valde notabiles & eruditi in lege Domini presbyteri, verbo & actione conspicui, quorum aliqui contubernales magistri Gerardi fuerunt, atque Florentio cordialissimè prædilecti: qui suis in locis fructum non paruum Domino rerulerunt in conuersione hominum & ædificatione conuen-

contentum deuotorum. In Harlem fuit dominus Hugo Aurifaber dictus cum presbyteris suis. In Amsterdamo dominus Gisebertus Dou, duorum monasteriorum fundator, ac multarum sororum inclitus gubernator. In Medenblie, dominus Paulus totus Deo deuotus & probus. Horum etiam meminit magister Gerardus in epistolis suis, & per hos prima deuotio in Hollandia coepit & profecit.

4. Fuit enim uero in partibus Gelriz in Doesburch dominus Dericus Gruter, multarum sororum laudabilis pater, antiquus magistri Gerardi discipulus, qui multa mihi bona de eo narrauit. Longum est per singulos nominare deuotos patres, qui a tempore magistri Gerardi coeperunt, & contemporanei domini Florentij fuerunt; qui nos vanitates seculi contemnere, & humiliter ac continenter viuere docuerunt, omnibusque sequacibus suis, clara exempla deuotae conuersationis, per patientiam & obedientiam reliquerunt.

CAPVT XXVIII.

De felici transitu eius ex hoc mundo, & ecclesiastica sepultura.

Benignissimus Iesus omnium fidelium conditor & redemptor, aeternaeque vitae fidelissimus promissor ac redditor copiosus, (qui dicit: *Omnis, qui reliquerit patrem, & matrem, & cetera terrena propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam aeternam possidebit*) ad remunerandum fidelem famulum suum piū Florentium, multis adornatum uirtutibus, ac diuersis probatum pressuris & languoribus, de huius ergastulo corporis educere dignatus est, & in regnum suum caeleste letantibus Angelis transferre.

Matth. 19.

2. Fundatis igitur eius consilio & auxilio quam plurimis deuotis congregationibus & monasterijs, atque humiligræ domus suae secundum beneplacitum Christi in pace & charitate fraterna ordinatè instructo & sollicitè custodito; iam ad supernae patriae ciues & Christi gloriam intuemdam medullitus suspirabat, & ardentè anhelabat: per omnia cōfidens in Christo Iesu, quem super omnia amabat. Petiuit ergo sibi corpus Domini cū sincera deuotione ministrari, quod & plena fide & digna ueneratione intues & adorās, ait. O mi dilecte Domine Deus, ignosce mihi, quòd toties te tā indignè tractaui & sūpsi. Ad haec uerba multi compuncti fleuerunt. Quidam etiam ex canonicis ista audiens valdè ingemuit, dicens: Quid ergo ego miser peccator dicam, si tantus uir talia de se sentit & dicit? Vir autem Deo plenus, & Christi gratia munitus, totum se in diuino beneplacito

ppp

obit

obtulit; & quamdiu loqui aliquis potuit, saluberrimæ consolâtionis verba directis filijs & fratribus suis eructavit.

3. Inter alia dignè memoranda, fraternæ charitatis vnitatem commendavit, dicens; Quicumque in vna domo habitant, vnum sentiant, & vnum propositum in Domino teneant, & semper ad conformitatem morum sine omni singularitate, cum simplici obedientia sui superioris tendant, ibi est pax, ibi spiritualis profectus, & optima dispositio domus; vbi omnes in feruore spiritus nituntur esse vnam, & humilitate Christi se omnibus conformare. Manete in humili simplicitate vestra, & Christus manebit vobiscum. Post sacram exhortationem, ne grex Domini inter populares fluctus cõstitutus sine rectore maneret, quasi debito gubernaculo destitutus, præfecit vniuersæ congregationi suæ vnum de presbyteris suis, dominum Amilium, virum deuorum, sapientem, & eruditum, zelum Dei & animarum salutem incunctanter habentem; vt ad eum singuli recurrerent, & ipsi ex animo obedirent. His itaque atque alijs quietè dispositis, crescente iâ infirmitate corporis, ad extrema peruenit vitæ præsentis.

4. Cùm ergo dominicæ annunciationis sanctissima solèntas instaret, deuotissimus vicarius Christi Florentius, intimus amator beatissimæ sèper virginis Mariæ, pijsimæ matris Iesu Christi, in profecto eiusdem gloriosæ genitricis Dei, post horam completorij, pulsato ad laudem B. Virginis Aue Maria solito more, finito iam die, finem vitæ fecit in terris, orantibus fratribus circa eum cum gemitu & mœnore. Nec mirum. Vis etenim intensi amoris cogebat eos flere charissimum patrem, omnium deuorum lumen & speculum, omnium quæ tribulorum solamen, ex hac temporali luce subiectum. Sed pia fides amatum, recogitans optimi sacerdotis sobrietatem ac vitæ modestiam, consolabatur spe gloriæ cælestis, ipsi non neganda per Iesum Christum, quem toto corde dilexit; cui vsque ad mortem plena fidei deuotione seruiendo, perseveranter adhæsit.

5. Transijt autem ex hoc mundo dilectus Deo & hominibus sacerdos magister Florècius, anno dominicæ incarnationis millesimo quadringentesimo, tempore Bonifacij Papæ noni; & anno ætatis suæ (vt existimo) quinquagesimo, aut non multo senior. Vixit verò post obitum venerabilis magistri Gerardi, in bona ac sancta conuersatione annis ferè sedecim, quibus magnum fructum fecit in populo Dei, in Dauentria, & in tota diocesi Traiectensi. De cuius laudabili vitâ, sit laus & gloria Christo in sæcula, qui tam prælati luminis sidere decorauit tempora nostra. Sequenti igitur die congregatis canonicis cum clericis, corpusculum eius longa maceratione castigatum, ad ecclesiâ

clesiam S. Leuini à canonicis & presbyteris est processionaliter allatum, & exequiarum solemnjs persolutis, ante altare eius in honore S. Pauli consecratum, cum magna reuerentia sepelitur. Ipse autem electus sacerdos Dei, sicut verus humilis seruus Christi, optauerat cum fratribus suis ante eum defunctis in cœmeterio sepeliri, & nihil amplius honoris sibi exhiberi. Sed reuerendus dominus Rambertus decanus Dauentriensis hoc penitus recusauit, quin potius rectissime decreuit, vt in ecclesia & loco celebri honorificè conderetur, qui eiusdem ecclesiæ extitit sacerdos egregius, virtutibus & scientia illustratus.

CAPVT XXIX.

De quadam visione facta post obitum eius, & de magna gloria ipsius.

In vitin ciuitate Gorichem, vir quidem fidelis bonæ vitæ & famæ laudabilis, Ioannes Hermanni nomine, cuius vxor Iutta vocabatur; qui pariter secundum mandata Dei viuentes, cōplures alios ad Dei seruitiū traxerunt. Frequenter sacris diebus de Deo in domo sua loquebatur, hospitalitatē multis deuotis ad se venientibus libenter exhibentes. Erant autem ambo valde familiares domino Florētio, à quo sanctæ cōuersationis formā habentes, etiam proximis suis vitæ exempla præbuerunt. Post obitū igitur domini Florentij, supradictus Ioannes in breui ex hoc sæculo migravit. Euenit itaque quadā die vt Iutta Deo deuotissima in camera sua orationi incomberet. Qua contummata, surrexit aperies ostiū ad exeundum de camera sua. Quod cum aperiret, repente audiuit fenestram cameræ post se aperiri.

2. Respiciens ergo, vidit quendam lumine splendoris circumamictum, & aspectu amabilissimum, eādē fenestram intrantē, viro suo facie tenus similem. Cui illa ait: Es tu ibi Ioannes, dilecte coniux? Cui ille: Ego sum; Sed ne modò voces me coningēruum. Cui illa: Et quomodo est tecum? Ille respondit: Ego saluatus sum, & gaudijs cœlestibus & præsentia Dei fruor. Cui illa: Et quomodo est cum domino Florentio, patre nostro? Respondit ille: Dominus Florentius est in valde magna gloriā, & omnia eius incepta recta & bona fuerunt. Et adiacit: Mane in hac domo & non mutes locum, quia citò morieris. Et hæc restricti sororum Aleydæ Thomæ reuelato. Et tandem hæc visio disparuit. Post hæc ista Iutta ita fernido ad Deum corde dies suos licet per paucos peregit, vt omnia temporalia itaquam despecta stercorea ei viderentur. Ex quo solo signo euidenter apparet, quod supradicta visio non fuit delusio vana, sed reuelatio cœlestis à Deo facta.

3. Cùm quæreret quidam de magna gloria domini Florentij in caelo, responsum est: Propter tres maximè virtutes. Primò, propter eximiam charitatem, quam habuit ad Deum, omnia bona sua finaliter ad eum referendo, & Dei honorem & beneplacitum in omnibus quærendo. Secundò, propter zelum animarum, quem ad proximos habuit, salutem omnium desiderando, & ad seruitium Dei eos alacriter trahendo. Tertiò, propter magnam humilitatem tuam, & contemptum sui ipsius, semper parua & vilia de seipso sentiendo. Et hæc tria satis lucidè & distinctè in vita eius superius descripta apparent, & à multis fidelibus non ignorantur.

Epistola eiusdem ad quendam regularem in VVindeshem.

Charissime, quare me sic vexas? Nonne mihi sufficiunt miseria mea? Tamen tædio victus, & importunitate tua compulsus, cogor tibi scribere, quæ longè à me distant. Primò, vt ita importunè coram Deo pulses pro omnibus tuis sine intermissione, & confestim aperiet tibi longè clariùs, quàm aliquis hominum totius vitæ tibi possit scribere, si permãeris perseverans, quærendo, pulsando, petendo. Item suadeo tibi, vt ante omnia humilies te sub omnibus, & sufficit tibi, corde, verbis, & operibus. Cogita indefinenter secundùm beatum Bernardum ad fratres de Monte Dei, vbique solem lucere, nisi in conscientia tua; vbique serenum esse, nisi apud te. Et hoc fit per assiduam assuefactionem, inspiciendo propriam vilitatem corporis & animæ, non respiciendo defectus aliorum, aut excusando. Maximè quando corripis aliquem, tunc caue tibi ab intra, ne te cieues. Beatus Hieronymus super Marcum dicit: Cæcus à Domino illuminatus, vidit homines tanquam arbores ambulantes, sic dicit, quod peccator existimabit omnes homines super se; sic & tu vide omnes fratres, tanquam arbores coram te. In operibus tuis fac viliora & abiecta, sed interim vilitatem tuam cogita, aut de morte, aut de pœna, aut iudicio; vel quidquid potest te deprimere aut accendere ad amorem Dei & proximi, & in huiusmodi cogitationibus exerce te ad amorem Dei & proximi, vel ad exurpandum vitia, vel acquirendas virtutes.

2. Item secundùm Bernardum ad fratres de Monte Dei, compara diem præsentem semel in die diei præteritæ, vt apprehendere possis, quod proficis in virtutibus, aut deficis. Disce semel aut bis in die tibi præesse, & vitam tuam ordinare, mores componere, & te ipsum accusare & condemnare, nec impunitum dimittere. Consulo tibi, vt habeas circa te Speculum monachorum, aut Speculum Bernardi, secundùm quod omnes actus tuos
potes

potes ordinare; quem librum etiam discas exterius, quod in omnibus operibus tuis leuiter occurrat, quomodo te debeas habere, aut in quo te malè habuisti. Item omnes actus tuos præueni præmeditatione & oratione breui, quomodo te deceat habere in eodem opere; & hoc erit tibi leue, quando prompta consuetudine scis libellum exterius.

3. Item manè & post prandium, statue ante oculos tuos tuas malas cōsuetudines, & vitia tua principaliora & virtutes ad quas niteris, & sic intra recenter bellum cum hostibus tuis, cum carne, mundo, & diabolo, nil hæsitans; quia plures sunt nobiscum, quàm contra nos. Et sic implebis illud Bernardi: Manè præteritæ noctis fac à teipso exactionem: & venturæ diei tibi statue cautionem, quomodo per totam diem te vis habere. Item Bernardus: Singulis horis describe tua singula exercitia; cui spiritualia, spiritualia: cui corporalia, corporalia: vt in vesperis, quando de singulis factis tuis tenes capitulum, si quid imperfectum fuerit, suo modo, suo loco, aut tempore, non abeat impunitum vel irrecompensatum. Quære commune bonum, & cor semper sursum habe. Ora pro me frater, nunquam sic feci. Vale. Ante prandium cogitabis de passione Domini. Post prandium, de morte, de iudicio, de pœnis inferni: Post cœnam, de vitijs & peccatis.

Quædam notabilia verba domini Florentij presbyteri.

ANte omnia, cognosce vitia tua & passiones tuas. Semper sis vigilans circa tentationem & motus passionū. Si sentis eas, & statim reijcis, non nocent; si moraris, malum est: si delectaris & moraris in eis, peius est. Ad quæsitā, humiliter respōde. Fuge mulieres, & caue inspicere. Malum exemplū est sæcularibus, oculos non custodire. Dic peccatum tuum cum verecundia & tristitia, & magno proposito dimittendi, coram Deo & presbytero tuo. Dic culpam tuam singulariter, sic feci, & hoc feci. Nota bene, in quo stat culpa tua, & hoc expone simplicibus verbis, Non debes malū alicuius dicere, nisi possit ipsi vel alteri prodesse. Accusa alium cum compassione, sicut cū infirmo fratre. Tunc conscientia est bona, & ratio tua recta; quando nihil agis, nisi secundum sacram Scripturā, & intelligis eam, sicut Sācti intellexerunt, & non credas capiti proprio. Bonum esset homini spirituali, quod temporalia sua in aliquo tempore deputato tractaret; & post ad spiritualia rediret, quasi omnium oblitus.

2. Existimo, quod motus & cogitationes, quæ incidunt in corda nostra, non sunt in potestate nostra; sed tamen nostrū est aliquid boni in corde nostro plantare, legendo, orando, ruminando, donec alij motus illiciti, ab his victi succubant, & per gratiā

Dei cessent. Sunt aliqui tantæ superbiæ, quod vel oportet eos alios regere, vel omnino deficere, & ad mundum reuertî; quia nec sciunt se æquare alijs, nec subesse. Sæpe mouetur totû corpus secundum passionem, quæ regnat in homine, ipso tamen non considerante. Quidam per medium annum, nec bene potuit dormire, nec comedere, & non potuit causam inuenire; sed postmodum inuenit causam, quæ fuit tristitia, ita latent passionnes in nobis. Debiles non iudicabunt facta superiorum, quia sæpe falluntur. Nil reneficerunt vel in rebus vel in conscientia, quin reueles. Rarò loquere cum seculari, quin confortes eum secundum statum suum ad bonum.

3. Fuge sæculares, magnates, & conuiuantes. Si facis opus humile & vile in præsentia hominum, noli ridere; si rides, superbis; quasi hoc opus ad te non pertineat. Disce intelligere, quod oras, & sic expellentur vagæ cogitationes. Alius cantus conturbat caput & sensum, & deuotionem extinguit. In orationibus potius desiderare debes gratiam & misericordiam Domini, quàm magna præmia. Maria reputabat se indignam saluatione Angelica, & repleta Spiritu sancto ascendit citò ad montana, & seruiabat Elizabeth. Si quis haberet loqui magno regi, conciliaret sibi specialiores apud regem: sic de Maria agendum est, quæ maxime specialis est Deo. Omnia fierent homini dulcia, si se bene exerceret in passione dominica. Sine intermissione debemus cor nostrum erigere ad cælum, & ad sacram scripturam recurrere; & sæpius suspirare, quod tam carnales fumus & pigri ad bona æterna quarærenda. Et nimia festinantia perditur deuotio. Caue ergo importunitatem, & omnia fac cum attenta consideratione, & non ex consuetudine.

4. Quando aliquid contrarium corpori tuo iniungitur tibi, cogita quod corpus non est tuum, sed eius, in cuius obedientiam te dedisti. Quantum homo omnia bona sua siue corporis siue animæ communia fecerit, tantum omnia bona aliorum erunt ipsi communia. Dilige omnes conuersos equaliter in Deo, tam absentes quàm tecum existentes. Fuge actionem, cui appèdet honor, vel de qua vanè gloriari potes, si posset per aliam æquè bene fieri. Quod in alio loco & per alium potest bene fieri, dilige & exalta plus, quàm si per te fuisset factum. Noli inuidere, quod alius te sanctior sit, vel maiorem habeat famam; sed dona Dei ama in illo, & tua erunt. Nil sic extinguit carnalia vitia, sicut feruens studium. Assuesce & coge te in camera manere, & in libro lege, donec sit tibi dulce, & graue exire, & cum gaudio intrare. Fuge ad cellam, sicut ad amicam, quia securus es in ea, Quando cunque homo loqueretur cum hominibus, debe-

ret nisi,

ret niti, vt imprimeret eis humilia. Scientia secularis est valde allecētia, caueat ergo homo, ne nimis afficiatur ad illam; sed per illam, quasi per medium, studeat transire ad Deum, nec satis sit in medio stare.

5. Deuotus & venerabilis pater Florentius, dixit saepe ad socios suos & fratres: Quam bene vobis est & quam securē statis, quōd potestis sic viuere sub obedientia. Et si antea seiuisset, pro nulla re mundi incepisset alios regere, nisi ipse prius sub obedientia fuisset. Et nisi infirmitas corporis impediret, adhuc mallet esse sub strenuo aliquo magistro, qui eius voluntatem plenē frangeret. Item, si esset sub obedientia, nunquam veilet esse perplexus. Nam quis debet ponere onus suum super dorsum alterius, in quo dubitaret. Meritō deberet se homo sub omnibus conuersis humiliare, quantumcumque etiam nouis: quia nescit quantam gratiam ipsis dederit Deus. Nunquam potest aliquis venire ad veram humilitatem, nisi contemnatur ab alijs, & in nullo curetur. Melius esset conculcari pedibus, quam laudibus aliorum conseruire. Cū aliquis fratrum petit consilium, debes ei humiliter dicere, quod legisti. Semper est melius sequi videre aliorum, quā proprium: nisi homo sciret aliquid melius sibi reuelatum, propter humilitatem eius, qui ab eo interrogauit, & nunquam sibi illud ascribat. Si homo habuerit multas phantasias, tunc debet vocaliter orare.

6. Omnia exercitia & studia sua debet homo dirigere, vt passiones & defectus suos superet, quia alioqui parum proficit. In labore communi sta in continua custodia, cauendo multa verba: & cogita de studio tuo, quæ legisti. Non est morbus tam grauis, à quo verus obediens non curatur. Si homo purē se resignasset, nō deberet plus sibi confidere vel desperare, quā superior sibi diceret. Sæpe debet homo se resignare in die, deo & superiori suo; & genua cordis pro venia flectere, & intellectu aliter obedire. Miror quōd qui sub obedientia est, habet dubia, & non stat contentus. Quando aliquid boni facis, cautē respice, vt fiat utique propter Deum; & non concupiscas aliud, nisi honorem Dei, & ædificationem proximi. Inter fratres potes cogitare: O si possem me taliter habere, quōd nullus per me scandalizaretur. Semper debes niti querere communia; quia si querere incipis te in minimis, citō probaberis ad maiora.

7. Quicquid est pro communi bono, sollicitē custodire debemus, sicut sacra vasa altaris. Libri sacre Scripturæ custodiendi sūt, tanquā verissimus thesaurus ecclesie. In scriptura nō solūm querere debemus nos, scilicet vt bene scribam⁹; sed utilitatē communis boni, vt libri sint correcti, & bene cōpūctuati, & distincti;

Via per-
ringendi
ad veram
humilita-
tem.

quia nos non libenter studemus, ex malis & incorrectis libris. Væ illi, qui in communitate existens, querit quod suum est, vel dicit aliquid esse suum. Væ homini, qui in communitate murmurat de aliquo, & dissentit communitati, vel qualicumque modo eam perturbat.

8. Tunc verè in vnum habitamus, si vnum volumus, vnum sapimus, & vnius moris sumus in Domino. In omni opere suo & moribus suis studeat se quilibet communitati conformare, in legendo, cantando, comedendo, ieiunando, & non sit singularis. Nihil tam pacificum reddit hominem, quam quod nihil ex se præsumat facere, sed totum cum consilio bonorum; & semper credat falubrius esse, quod consulunt. Stude humiliter implere, quod tibi iubetur, quia si vis discernere, vix verus obediens eius. Quantum potes stude deuotioni, attentè orando. Dissolutio est deuotioni contraria, sicut aqua igni. Quamuis pauper es in virtutibus & debilis, non debes tamen te deijcere, sed magis humiliare & cogitare; Quia non habeo magna, volo istud paruum Deo offerre quod habeo, sicut Maria obtulit par turturū, & non agnum. Ille verè est frater & amicus alterius, qui odit vitia eius, & iuvat ipsum ea vincere. Semper debes niti te occupare aliquibus bonis, & omnino non attendere ad phantasias.

9. Periculosum est multum, sæpe loqui vel conuersari cum hominibus sæcularibus potestatem habentibus siue dignitatem; vt sūt scabini, presbyteri, canonici, & alij diuites. Ratio est, quia ex natura timens illos, sæpe homo applaudit eis, & assentit verbis eorū. Caueas de multiloquio, maxime apud seculares; quia rarò loquitur homo, quin postea pœniteat de aliquo verbo incauto. Etiam abstineas à risu & cachinno, quia qualem ipsi viderint hominem ab extra, talem ipsum iudicant ab intra, quamuis tamen talis non sis. Parum prodest multū studere, nisi quis studeat vitam suam emendare, & cum omni diligentia ad bonos mores ordinare. Nam diabolus multa scit de scripturis, & tamen nihil ei prodest. Si quis manè tardus & piger fuerit, non debet desperare, quoniā Deus potest illi dare gratiā deuotionis, quādo sibi placuerit. Ante laborem, breuem oratiunculam præmitte.

10. Seruus Christi breuiter & submissa voce loqui debet, & cauere loqui, vbi non debet. Et si necessitas cogit, eat ad locum secretiorem sibi permissum, & videat vtrum expedit, quod loquitur. Semper niti debes, vt ædifices audientes verbis tuis, & trahas eos magis ad seruitium Christi; quoniam nihil plus placet Deo, quā laborare pro animabus conuertendis. Et nihil iniuriosius Deo facere possumus, quā aliquem nostro malo exemplo scandalizare, vel à seruitio Dei laxare; quia hoc peius est.

est, quam Christum cum Iudeis carnaliter crucifixisse. Præ omnibus actibus bonis; debes niti pro puritate cordis, & bonas meditationes assumere; quia ex his surgit charitas, oratio, deuotio, & omnes aliæ virtutes firmantur. Nunquam sit otiosus, sed sancta præcipue occupatione implicatus, dirigendo affectiones tuas & omnes operationes ad Deum.

11. Melius est modicum spiritus, quam multa scientia sine deuotione. Nam pulchrorum verborum valde leuis est emptio, sed operum bonorum difficilis inuentio. Quicquid fecerit homo, si non senserit se inde humiliorem, nihil sciat se lucratum. Quando aliquid boni facis, fac simpliciter & pure ad honorem Dei, & non quæras te ipsum aliquo modo. Ex improvidentia verborum, veniunt perturbationes, scandala, & oblocutiones. Vide ergo, quid facis, quare facis, & quomodo facis. Non est leue, in quo offenditur Deus, & scandalizatur proximus. Ante initiũ operis, propone qualiter te velis habere, nec leuiter hoc frangas. Festina ad cellam, & recuperabis deuotionem perditã.

12. Quando duo vel plures colloquuntur, quiuis respiciat, quòd non ad inuicem sermo procedat. Et si contigerit, debes hoc alteri absque omni verecundia dicere charitatiuè & humiliter. Frater, non expedit nobis plus loqui, eamus ad cellam, & faciamus aliquid melius. Seruus Dei, quantumcumque potest, debet niti, quòd cor suum auertat à creaturis & concupiscentijs terrenis. Et quanto plus in illo profecerit, tanto plus crescit appetitus ad amorem Dei.

13. Desiderans proficere studeat sibi vim facere, hoc est nitatur vitia sua vincere, vt qui prius desiderauit sublimia, iam desideret humilia; & sic de alijs vitijs vincendis. Bonus obediens nunquam debet paruipendere mandatum, quantumcumque leue videatur. Tunc diabolus in veritate fugit à nobis, quando perspexerit nos humiles & vnicordes; quia ipse est pater superbiæ & discordiæ. Non debemus attendere proximum nostrum, vt pulchrum vel diuitem, sed sicut sanguine Christi redemptum. Seruus Dei multum niti debet, pro pace & concordia habenda cum fratribus suis; quia angeli nihil plus diligunt & libentius vidēt in nobis, quam quòd sumus inuicem pacifici & cõcordes.

14. Quicquid boni seruus Christi facit, nunquam sit securus; sed timeat semper de seipso, ne forte reprobis inueniatur corã Domino nostro Iesu Christo. Et præ omnibus debet niti vt omnes homines reputet sanctiores & meliores se. Deuotio non est aliud, nisi desiderium animæ ad Deum. Quantumcumque parũ consuetudinis nostræ fuerit, si quis tamen humiliter studuerit facere, totum reputabitur pro obedientia. Quòd si negle-

XCII

xerit & non curauerit, timeo, quòd grauius punietur.

15. Oprans in humilitate proficere, saepe debet sibi dura & despecta proponere: & semetipsum arguere, iudicare, & condemnare, & secretis cogitationibus suam vilitatem considerare; vt adueniente humilitatione, sciat patienter contemptum pati. Cum sentis inuidiam, vel suspicionem, aut vanam gloriã, responde tibi ad intra, & dic: Pro pudor, quod tu adhuc tam miser & tam debilis es, quòd ex aliorum profectu deficeis, & deterior efficeris. Sicque intus temetipsum humilia & confunde, & fugiet diaboli tentatio à te, qui solet talia ingerere. Magno labore oportet nos contra carnalia pugnare, si volumus ea vincere. Rarò vel nunquam comedimus, quin diabolus insidietur nobis. Igitur semper vigilemus, & oremus, quia aduersarius nunquam dormitat, sed vndique nos impugnat.

LIBER DE
VITIS DISCIPVLORVM
DOMINI FLORENTIJ.

Prologus libri de discipulis Domini Florentij.

Via Deo donante, de venerabilibus Patribus ac illustribus viris, Magistro Gerardo & Domino Florètio, quaedã virtutum opera, secundum tenuitatem ingenij mei, imposito sermone descripsi: restat nunc consequenter, prout memoriae occurrit, de eorum discipulis aliqua assignare, quæ simplicium fratrum vitam & mores valeant humiliter informare. Hi etenim seculi pompam & carnis molliem vitiliter calcantes, Christum sectati sunt per arctam viam, quæ ducit ad vitam, vt non immundò celi luminaribus compareant. Nam maximam multitudinem fidelium virtutibus suis illustrarunt, quam ad bene agendum, dum adhuc viuerent, exhortari non cessarunt: Ideoque pia eorum in Christo conuersatio, non est penitus silenda, sed ad instructionem paruulorum, pandenda sunt facta eorum veneranda.

Notitius.

2. Rogo te obnixè, vt de tam præclaris viris, saltem paucas deuotionis scintillas, in lucem proferas, quibus accendi valeam ad virtutis amorem: quatenus ex auditu modernorum, nouæ conuersationis statum accipiam. Nam plerique poetarum, gesta scripsere gentiliùm, pro qualicumque utilitate legentium. Quãto magis ad consolationem religiosorum, recitare debes exempla

pla